

Onze Vogels

54e jaargang no.9, september 1993

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

se

De Japanse kwartel en zijn mutanten

Het formaat van een Japanse kwartel is 18 cm en van de Europese kwartel ongeveer 15 cm en daarbij gelijk aan de Coromandel of regenkwartel (*Coturnix coromandelica*) en de Harlekijn kwartel (*Coturnix delegorouei*).

Ook de kleur en tekening wijken iets af, de kleur is matter en de tekening vooral aan de kop en flank anders. Een Europese kwartel in rusttijd en een Japanse in broedtijd komen echter zeer dicht bij elkaar. Daarom is het zeker aan te raden om een kernner of zelf een raszuivere Japanse kwartel mee te nemen bij nieuwe aanschaf hiervan. Tevens moet zeker vermeld worden dat de Europese kwartel een beschermde vogelsoort is en niet in onze volièrés mag verblijven. Ook in België is het een beschermde vogel en mag daar alleen gehouden worden met een speciale vergunning. Nog moeilijker herkenbaar wordt het wanneer er al gebastardeerd is tussen de Japanse x Europese kwartel. Het formaat zal tussen de Japanse en Europese kwartel in zitten en zoals op foto 5 te zien is, is de koptekening zwartbruin inplaats van chocoladebruin. Aangezien bastaarden van en met kwartels terecht niet gevraagd worden bij de N.B.v.V., zijn hier keurmeestersafspraken over gemaakt. Ze worden beoordeeld met maximaal 15 kleurpunten en 25 tekeningspunten. Aangezien de bastaard Japanse x Europese of omgekeerd moeilijk herkenbaar is, zal deze als Japanse

kwartel gekeurd moeten worden en bestraft moeten worden op formaat/model en tekening en in iets mindere mate op kleur, waardoor ze nooit voor een hoge waardering in aanmerking kunnen komen. Van de kruising tussen de Japanse kwartel en de Afrikaanse kwartel komen we regelmatig exemplaren tegen op de tentoonstellingen. Zo ook op de afgelopen C.O.M.-show in Breda waar deze bastaarden helaas met 90 punten werden beloond! Op het eerste gezicht is het inderdaad een vrij kontrastrijke vogel. Maar zoals eerder vermeld worden bastaarden van kwartels niet gevraagd. En voor de instandhouding van de Afrikaanse kwartel waarvan men er haast geen enkele raszuivere meer tegenkomt, moet men dit zeker niet gaan vragen en promoten. In Nederland worden ze meestal als cinnamon ingestuurd, wat het beslist niet zijn, zoals later in dit artikel zal blijken. Een cinnamon moet zandkleurig bruin zijn, hier is het zwarte eumelaine omgezet in bruin (zandkleurig) eumelanine door een zwakkere oxydatiegraad hiervan. Zoals op foto 6 duidelijk te zien is laat een bastaard van de Japanse x Afrikaanse kwartel nog zwart eumelanine

5

zien in de vleugelpennen en op de kop/nekseiding waar bij de Japanse kwartel geen tekening zit, maar bij de Afrikaanse kwartel wel! Door inkweek van mutanten van de Japanse kwartel kan de nektekening ook roodbruin zijn, evenals in de vleugelpennen. Maar aangezien een Japanse kwartel geen nektekening van deze

mate mag bezitten, wordt dit op een tekening bestraft met de opmerking "toont Afrikaanse kwartel kenmerken". Aangezien de Japanse kwartel diverse mutanten kent, zijn deze helaas bijna allemaal doorgefokt met de bastaard van de Afrikaanse kwartel. Vooral wanneer er de pastel of isabel-factor is ingekweekt, wordt het voor

de keurmeester erg moeilijk om de raszuiverheid te bepalen. Een witte of zeer lichte nekvlek is dan ook meestal de erige aanwijzing van Afrikaanse kwartel invloed. Ook de snavelkleur kan weleens uitkomst bieden. Deze dient bij de pastel en isabel hoornbruin tot beige te zijn. Voor de kweker is het gemakkelijker te zien of de

kwartel raszuiver is, door de buikbevedering opzij te blazen. Men mag geen zwarte, grijze of donkere donsbevedering zien bij isabellen en pastelroodbruinen. Dit moet beige tot lichtbruin zijn! In België worden deze bastaarden wel gevraagd onder de Japanse kwartels en worden ze mozaiek genoemd met verschillende kleuren. **Foto 7** toont de eerdergenoemde donkere snavel en laat nog vaag een donkere nekkleur zien. De lichaamskleur zit tussen isabel en pastelroodbruin in. Gelukkig zijn er naast de eerder behandelde bastaarden ook raszuivere mutaties ontstaan. Voor de kweek naar de standardeisen dient men er goed rekening mee te houden dat, net als met alle andere soorten vogels, er schimmel- en intensieve kwartels zijn. Nu klinken deze begrippen voor bijvoorbeeld kanariëkwekers niet vreemd in de oren, maar door de overige kwekers wordt dit vaak over het hoofd gezien. Een schimmel kwartel kan men direct herkennen aan de lichte (kleurloze) toppen van elk veertje. Bij een intensieve is de top gelijk aan de gehele veer. Ook is schimmelbevedering langer en dikker dan intensieve bevedering. U moet maar eens bij een kanariëkweker gaan kijken en de buikbevedering opzij blazen van een intensieve kanarie. U zult dan zien dat het borstbeen helemaal bloot komt te liggen tot praktisch de flankbevede-

ring. Bij een schimmelbevedering zien we naast het borstbeen al gelijk de eerste donsbevedering. Ook zien we vaak dat deze dons langer is dan het dons bij een intensieve bevedering. Gaan we nu bij de kwartels kijken dan zult U merken dat ruim 75% van de kwartels schimmelbevedering heeft. Nu is dat voor de TT vogels geen bezwaar wanneer de schimmel maar gelijkmatig is verdeeld, maar vaak zien we vooral op de nek/rugscheiding een grijze waas. Deze vogel moet tegen een intensieve kwartel gekoppeld worden, welke iets schimmelvorming vertoont. Dit is om meer mooie schimmelkwartels te verkrijgen. Zo'n zelfde intensieve met iets schimmelvorming is ook weer ideaal om tegen een volle intensieve te paren om optimale intensieve kwartels te verkrijgen. U ziet dat zo'n intensieve met weinig schimmelverdeling dan wel niet geschikt is als TT vogel, maar onmisbaar is voor de kweek. Dit bovenstaande geldt zowel voor de wildvorm als voor alle mutaties!

De bruine (cinnamon) mutant:

Deze is ontstaan door een verzwakte oxydatiegraad van het zwarte eumelanine. Dit is nu zandkleurig bruin. Het roodbruine phaeomelanine wordt hier niet aangetast. De lichaamstekening is gelijk aan de wildvorm. De kleur bruin is te vergelijken met melkchocolade, terwijl dit bij de wildvorm puur

chocolade is! Vooral, zoals op **foto 8** goed te zien is, zijn de vleugelpennen van de bruine mutant duidelijk warm bruin terwijl dit bij de wildvorm, foto 1, zwartbruin is.

De roodbruinmutant:

Deze is ontstaan door het wegvallen van het zwarte eumelanine en het volledig aanwezig blijven van het roodbruine phaeomelanine. Waarschijnlijk bezit de roodbruine ook een lage concentratie bruin eumelanine net zoals bij de roodbruine Japanse meeuw. Dit is/zou bewezen kunnen worden door vederonderzoek. Wanneer er een grijze mutant zou ontstaan door het wegvallen van het roodbruine phaeomelanine, deze te combineren met roodbruin. Er ontstaat dan een roodgrijze net als bij de Japanse meeuw. Bij aanschaf dient men er op te letten dat de donsbevedering cremekleurig is. Bij grijze en of zwarte donsbevedering heeft U te maken met een niet raszuivere kwartel! Deze is dan via de Afrikaanse kwartel ontstaan en dus minder geschikt voor de roodbruine mutant. De lichaamstekening is gelijk aan de wildvorm. Op **foto 9** ziet U een roodbruine haan en op **foto 10** een roodbruine hen.

Tekst: Jan de Nijs
Foto's: Ton de Bruijn.

9

10

391

se/

De/

Het geslacht **Acanthis**, dat is opgenomen in de familie **Fringillidae**, de vinken, telt zes soorten die allemaal in een niet bepaald opvallend verenkleed zijn gehuld; grijsbruin, min of meer bestreept en vaag roze of rood bewaasd.

A C A N T H I S

Tekst: Cees van Berkel

Foto's: Pieter van den Hooven.

De mannetjes vallen echter tijdens de broedperiode méér op, hun verenkleed vertoont dan versterkte rode, roze of gele tinten op het voorhoofd, borst en stuit. De grote slagpennen zijn wit aan de basis en wit zijn ook de buitenste staartpennen. Het geslacht bestaat uit de navolgende soorten: **Acanthis flammea**, Barmsijs, vier rassen. **Acanthis hornemanni**, Witstult barmsijs, twee rassen. **Acanthis flavirostris**, Frater, acht rassen. **Acanthis cannabina**, Kneu, zes rassen. **Acanthis yemenensis**, Yemenitische kneu, geen ondersoorten. **Acanthis jaohannis**, Somalische kneu, geen ondersoorten.

We zullen in dit artikel ons beperken tot de Barmsijsen, die zich van de andere soortgenoten onderscheiden door de zwarte kin, omdat de kans redelijk groot is dat deze soort in de nabije toekomst als kooivogel zal worden aangewezen en bijgevolg door ons zal mogen worden gehouden. Niet dat dit laatste nu niet het geval is,

maar dat is dan niet legaal. In België en andere ons omringende landen mogen ze wel worden gehouden en is er daarbij overduidelijk gebleken dat dit van oorsprong toch zo eenvoudig gekleurd vogeltje een uitstekende en

interessante kooivogel is, interessant vanwege de inmiddels ontstane mutaties die zeer fraai zijn. Zoals hiervoor is aangegeven, zijn er van de Barmsijs vier rassen beschreven, te weten; **Acanthis flammea flammea**, Grote

2

of Noordse barmsijs. Verspreiding: Noord-en Zuid-Europa, noordelijk Azië, Noord-China en Noord-Amerika. 's Winters op de Britse eilanden, Noord-Frankrijk, België, Italië tot op Malta en de Aziaten trekken tot in Korea. **Signalement:** Man heeft een grijsbruin verenkleed met donkere lengtebestreping. Voorhoofd rood en rozekleurig op borst en stuit. De flanken zijn licht bestreept, de buik is witachtig tot licht creme. Rondom de snavel zwart, alsook de kin. Vleugel en staart zijn grijszwart. Op de vleugels twee wit-cremeachtig gekleurde banden, snavel geel hoornkleurig. Pop is doffer, valer van kleur. Voorhoofd is rood maar meestal minder uitgebreid en ook de zwarte kinvlek is vaak wat kleiner van omvang. Borst en stuit vertonen niet de roze kleur maar zijn meer cremeachtig grijswit. Lengte is 13 cm.

A C A N T H I S

3

Acanthis flammea rostrata, Groenlandse barsmsijs.

Verspreiding: Noordwest-Europa, noordoosten van de Verenigde Staten van Noord-Amerika, Noordoost-Canada. 's Winters in zuidelijk Groenland, Oost-Canada, New Foundland, IJsland, Ierland en Schotland.

Signalement: Dit ras is het donkerst van kleur, meer dus zwaarder bestreept en heeft een langere snavel. De grootte bedraagt 14-15 cm.

Acanthis flammea islandica, IJslandse barsmsijs.

Verspreiding: IJsland.

Signalement: Dit ras is bleker van kleur en minder bestreept. De snavel is wat korter en hun formaat is 13-14 cm.

Acanthis flammea cabaret, Kleine barsmsijs.

Verspreiding: Britse eilanden, Alpengebied Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk en Noord-Italië. Ook wel eens in Nederland en België.

Signalement: Dit ras is in totaliteit warm bruin van kleur, zelfs op de stuit. Ook de vleugelstrepen zijn bruiner en derhalve minder opvallend. De bestreping is fijner en intenser. De soort is kleiner en slanker; formaat 12 cm.

De tweede en laatste barsmsijssoort is: **Acanthis hornemanni hornemanni, Witstuit barsmsijs.**

Verspreiding: Groenland, Zuid-Centraal-en Oost Canada en op de Britse eilanden.

Signalement: Gelijk op A.Flammea

flammea, maar is duidelijk bleker en helderder van kleur dat door velen mooier wordt gevonden. Onderzijde en stuit zijn wit. De borst is roze. Nek, mantel en flanken zijn fijn bestreept. Het voorhoofd is rood, rond de snavel zwart evenzo de kin. Korte kegelvormige geelachtige snavel. De pop heeft op de kop ook rood maar dat is minder omvangrijk en sprekend. De borst is niet roze. Lengte 13-14 cm.

Acanthis hornemanni exillipes, eveneens **Witstuit barsmsijs** genoemd, komt voor in noordelijk Eurazië, Noord-Amerika en Centraal-Europa. **Signalement:** Dit ras heeft een meer rondere vorm, afwijkend van de andere soorten die meer langgerekt lijken. Het bruin is zowat verdwenen waardoor de rode kleuren wat krachtiger uitkomen. Hen lengte is eveneens 13 cm.

Het geslacht Acanthis is nauw ver-

4

use!

De

5

want aan de geslachten *Carpodacus* en *Carduelis*. Voorheen werden de kneuachtigen genoemd onder *Carduelis*. Thans behoren ze als een apart geslacht, *Acanthis*, te worden beschouwd.

Levenswijze.

Buiten de broedperiode leven ze samen in grote zwermen en bij het naderen van de winter trekken de meesten naar gebieden met mildere temperaturen. Juist dan is hun verspreidingsgebied wel erg groot, komen ze bijvoorbeeld in Europa in meer landen voor dan in voorjaar en zomer en kunnen we ze ook in ons land aantreffen. Tijdens de broedperiode leven ze in bergachtige gebieden, tussen 1500 en 2000 meter, aan de boomgrens van de naaldwouden. In herfst en winter zoeken ze de loofbossen op, bij voorkeur het berkenbos, maar ook wel die met elzen en wilgen. Overigens is er de laatste jaren wel een verplaatsing waargenomen naar lager gelegen gebieden, broeden ze schijnbaar ook al op onze waddeneilanden.

Ze voeden zich met halfrijpe en rijpe gras- en onkruidzaden, bloemen en zaden van de wilg en de insecten die

ze vinden op de bloemknoppen van o.a. de lariksen. Tijdens de baltsvluchten vliegt het mannetje, soms met meerdere tegelijk, omhoog om vervolgens op vlinderachtige manier rond te cirkelen waarbij ze met horten en stoten hun zang ten gehore brengen. Het komvormige nest wordt gebouwd op een basis van twijgjes en takjes, van grasstengels. Veelal geeft dat nest een wat slordige indruk. Het bevindt zich tussen 1 en 4 meter boven de grond in een dichte struik of kleine boom. De Witstuit barsijs daarentegen leeft meer op de grond en tussen de rotsen. Hij nestelt ook op de grond, in elk geval maar zelden in struik of boom. Ook dit nest heeft als basis een dikke laag twijgjes waarop een komvormig bouwsel, gemaakt van stengels, sprietjes en planteworteltjes en van binnen, de kom, bekleed met pluimpjes en veertjes. De zang van de man, poppen zingen nauwelijks, is niet van betekenis. Het klinkt weliswaar niet onaangenaam maar het boeit ook niet. Het is een mengeling van trillers en roepgeluidjes.

6

395

osel

De

7

In de volière.

Zoals al eerder opgemerkt, de Barmse is een uitermate geschikte volièrevogel die bovendien erg vertrouwelĳk kan worden. Als ze in een gezelschapsvolière worden gehouden, mag je echter niet al te zeer op broedresultaat rekenen, of het moet wel een hele grote ruimte zijn waarin ze worden gehouden en waarin elke vogelsoort zijn eigen gebiedje kan beheersen. Alhoewel het min- of meer kolonievogels zijn, hebben ze tijdens de broedperiode wel een eigen gebiedje rond het nest, dat door de man verdedigd wordt. Barmsen kunnen best wel eens vervelend zijn. Je kunt het soms al merken aan of op de voertafel waar ze zich niet zo maar laten verdringen en er niet tegen op zien om eens behoorlijk te 'bekvechten'. Echt agressief zijn ze niet. Het beste kweekresultaat wordt daarom verkregen als ze per paar worden gehouden in kleine kweekvluchtjes of in ruime zogenaamde broedkooien. De allerbeste resultaten worden verkregen met vogels die in de kooi of volière zijn geboren of in elk geval een van

de partners en dan nog het liefst het popje. Vanaf ongeveer eind mei tot augustus kan er met barmsen worden gekweekt. Uiteraard hebben we dan geruime tijd daarvoor de koppels al samengesteld en bij elkaar geplaatst. In het algemeen kunnen we stellen dat barmsen redelijk verdraagzaam jegens elkaar zijn en zullen de partners die worden toegewezen elkaar wel accepteren, alhoewel er wel eens wat schermutselingen kunnen plaatsvinden. Ze zijn eigenlijk best wat wispelturig, maar dat behoeft geen vervelende gevolgen te hebben. Als de man in broedstemming gaat verkeren, zien we dat hij actiever wordt, meer zingt en met enige regelmaat met een grasstengel of ander sprietje in de snavel rondvliegt. Hij toont zich in die periode ook herhaaldelijk met hangende vleugels aan de pop, onderwijl geestdriftig zingend. Als het popje eveneens in broedstemming komt, zie je ook haar met nestmateriaal rondvliegen, zonder over-

8

ysel

De

9

gens al daadwerkelijk tot nestbouw te komen. Ontvankelijk voor elkaar, paren ze meermalen per dag. De man kiest de nestplaats. Het gewone kanariënestkastje blijkt aantrekkelijk voor ze te zijn, maar in een beplante volière wordt ook wel een zogenaamd vrijstaand nest gebouwd in struik of conifeer. Als nestmateriaal dienen dunne takjes of twijgjes, grasstengels, mals hooi, mossen, planteworteltjes, paardehaar en voor de bekleding van de nestkom plantepuis, veertjes of kleine stukjes katoendraad. De pop bouwt en als ze daarmee klaar is legt ze de eitjes; in totaal 4 tot 6. De eitjes zijn blauwachtig glanzend met kleine bruine vlekjes en veegjes. Meestal wordt er vanaf het derde ei gebroed. Tijdens dat broeden wordt de pop door de man gevoerd. Ongeveer 13 dagen zal het duren eer de jongen uitkomen. Is het zover dan worden ze door man en pop gevoerd. Als de jonge vogels ongeveer 6 dagen oud zijn, en normaal gevoerd en ontwikkeld, kunnen we ringen; ringmaat 2.5 mm. Het is verstandig om de ringen vooraf te zwarten of ze te omhullen met een stukje ventielslang. Dit voorkomt dan dat het propere vrouwtje de ringen er uitgooit en of daar dan een jonge vogel aan zit is blijkbaar niet haar zorg. Op een leeftijd van 14-16 dagen ver-

laten de jongen het nest. Ze worden dan nog ongeveer 3 tot 4 weken in afnemende mate door de oudervogels gevoerd. Einde zomer, omstreeks half

augustus, begint de ruiperiode. In het algemeen verloopt die zonder problemen. Dat is bijvoorbeeld bij de groenlingen wel iets anders, daar is de jeugdruil bij de vogels in de volière veel risicovoller. Uiteraard geven we de barmsijsen, ook in deze periode, alleen maar het beste voedsel in een zo groot mogelijke variatie.

Voeding.

Als basisvoedsel dienen we een zaadmengeling van goede kwaliteit te geven, speciaal bestemd voor de zogenaamde wildzangvogels. Ook hierbij gaat de stelregel 'iedere waarde naar zijn geld' duidelijk op. Dat onze vogels recht hebben op het beste voedsel dat wij ze kunnen geven, en dan nog is dat slechts een vervangend voedsel, moet duidelijk zijn. Daarnaast geven we datgene wat het seizoen biedt. Rijpe en halrijpe onkruidzaden, groen, gekleemd zaad,

10

11

berken-en elzenaad. Bovendien ei-voer en wel het gehele jaar door. In de broedtijd uiteraard in een grotere hoeveelheid dan in de rusttijd, maar, nogmaals, wel altijd. Tijdens de broedtijd dienen we tevens levend voedsel te verstrekken zoals een enkele meelworm, buffalowormpjes, spinnetjes, muggen, bladluus, mierenpoppen en andere gedierte dat we vooral wat hebben uitgeprobeerd en waarvan we weten dat de vogels dat opnemen. Dagelijks vers bad- en drinkwater en ook dienen grit en maagkiezel voortdurend aanwezig te zijn. De rode kleur die bij de barsijsen beslist tot verfraaiing bijdraagt, kan in de volière zeer wel teruglopen. Vandaar dat een zo groot mogelijke variatie aan zaden van onkruiden en wilde planten, alsook het groen van die planten, wordt aanbevolen te geven, omdat dat kan bijdragen tot het behoud van de kleur. Zij wel opgemerkt dat het **volstrekt natuurlijk** is dat in de periode waarin wij onze tentoonstellingen houden, de rode kleur van de barsijsen duidelijk minder is dan tijdens de voortplantingsperiode. In de regel is ook de bestreping wat vager. De felle kleuren in het voor-

jaar worden **niet** veroorzaakt door rui maar door een zekere mate van slijtage van de veren tengevolge van wrijvingen.

Aan het begin van dit artikel hebben wij al gewezen op het feit dat er inmiddels al enkele mutaties zijn ontstaan, zoals de bonte, de bruine, de isabel, de agaath en/of pastel. Aan het uiterlijk is het vaak moeilijk te zien of we met een agaath of met een pastel hebben te maken. We moeten dan wel de vogel in de hand nemen en het dons bekijken. De agaath heeft zwarte dons, de pastel grijskleurige. Deze mutant schijnt recessief autosomaal te vererven. Van de bruine mutant weten we dat die geslachtsgebonden vererft. Deze factor rust dus op de geslachtschromosomen. Bij de pop, die maar één X-chromosoom heeft, bevindt zich in de celkern dat chromosoom dat verantwoordelijk is voor haar kleur. Is dat de wildkleur dan is ze ook uiterlijk zo, is dat de bruine kleur wel dan is ze bruin. Zij kan bijgevolg niet split zijn voor bruin. Dat wat ze draagt laat ze zien. Wat later in de tijd zullen we vanzelfsprekend nog wel terugkomen op de mutaties en op de wijze waarop die vererven. Op dit

moment is dat allemaal, en zeer zeker waar het gaat om de juiste benamingen van de mutanten, nog wat prematuur. Zodra straks het licht op groen wordt gezet, wij dus legaal deze vogeltjes mogen houden, togen we daarmee aan het werk en zullen door de ervaringen de juiste standaarden niet uitblijven.

Underschriften litho:

- 1) *Kleine barsijs man*
- 2) *Kleine barsijs pop*
- 3) *Witstuit barsijs pop*
- 4) *Grote barsijs man*
- 5) *Grote barsijs man*
- 6) *Grote barsijs pop*
- 7) *Kleine barsijs bruin pop*
- 8) *Kleine barsijs bruin man*
- 9) *Kleine barsijs agaath man*
- 10) *Kleine barsijs agaath pop*
- 11) *Kleine barsijs bont pop.*

Draainekziekte-preventie, de aktuele situatie

Op initiatief van de Werkgroep Draainekziekte is in 1991 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om met bestaande entstoffen, parkieten te beschermen tegen draainekziekte. Uit het onderzoek is gebleken dat er geen entstof bescherming kon geven tegen een besmetting met het Paramyxovirus 3, de verwekker van de ziekte. Een experimentele entstof die was ontwikkeld op basis van virus uit besmette parkieten gaf echter een zeer goed resultaat. De uitkomst van dit onderzoek was voor de firma Duphar aanleiding om serieus een specifieke entstof te willen ontwikkelen die bij siervogels een goede preventieve bescherming kan garanderen. De verwachting was dat de entstof in 1993 beschikbaar zou kunnen zijn. Voor de ontwikkeling van een nieuwe entstof moet aan een groot aantal voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden/eisen zijn wettelijk geregeld. Uiteindelijk kan dan een nieuwe entstof in aanmerking komen om officieel te worden geregistreerd.

* De entstof moet effectief zijn bij de dieren waar de entstof voor is ontwikkeld. Daar moet worden aangetoond dat de entstof ook op langere termijn effectief is.

* De entstof mag geen ongewenste bijwerkingen vertonen.
* De entstof moet worden getest op de eventuele aanwezigheid van ongewenste virussen.

Entstoffen voor siervogels vallen onder dezelfde regelingen als entstoffen voor pluimvee. Het laatste jaar zijn een aantal eisen verscherpt. Een aantal experimenten mogen uitsluitend in laboratoria worden uitgevoerd die aan specifieke eisen voldoen. Met name deze aanvullende eisen betekenden dat de nieuwe entstof niet in 1993 door "de molen" zal zijn gegaan. De verwachting is dat in het eerste deel van 1994 de entstof beschikbaar zal kunnen komen. De laatste hindernis is de formele registratieprocedure in Brussel. De duur van deze procedure is moeilijk exact te voorspellen. Binnen de werkgroep is besproken dat er verhalen circuleren over nieuwe medicijnen voor de ziekte. Helaas gaat het hierbij om de bekende wens als vader van de gedachte. Om de ziekte te voorkomen kan uitsluitend resultaat te verwachten zijn van een specifieke entstof. Medicijnen om besmette vogels te kunnen behandelen zijn niet bekend. Tijdens het internationale vogelziektecongres gehouden

in maart van dit jaar te Utrecht is door dierenartsen vanuit Italië melding gemaakt van uitbraken van Draainekziekte bij neophema's. De beschreven gevallen bleken het gevolg te zijn van importen uit Nederland en België. De nieuwe entstof zal dan ook internationaal een belangrijke doorbraak zijn om in de toekomst de liefhebberij van met name neophema's en andere papegaaiachtigen te kunnen garanderen.

Vanuit de Werkgroep Draainekziekte zullen de liefhebbers via de bladen op de hoogte worden gehouden over nieuwe ontwikkelingen.

Namens de Werkgroep Draainekziekte
J.Hooimeijer.

GROOTSTE VOGELMARKT VAN FRIESLAND TE JOURE

Elke derde zaterdag van maart en oktober.

Zaterdag 16 oktober 1993 in de Evenementenhal aan de Vegelinweg
Tel. Int.: 05138 - 16610 / 15763

Handelaren voor 9.30 uur binnen. Aanvang verkoop 10.30 uur.
Kwartels e.d. verboden volgens art. 3 veestekwet. Voer en water voor alle vogels verplicht.
Organisatie: Volièrevereniging 'Zanglust' te Joure

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

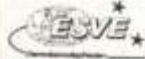
**HAAL MEER TT-PUNTEN MET UW VOGELS!!
HET ALLERNIEUWSTE TRAININGSKAPJE.**

- Eenvoudige montage (2 sec.)
- Past op ieder univ. TT-front
- Gemakkelijk op te bergen
- Praktisch onverslijtbaar

ADVIESVERKOOPPRIJS F 2,25

VERKRIJGBAAR BIJ UW DIERENSPECIALZAAK

ESVE - HOEVEN tel: 01659-4488

RIMO ELEKTRONISCHE BROEDTHERMOSTAAT

Prijs f 97,50

Geen montage, drekt in het stopcontact, met weerstand, zeer nauwkeurig, 1900 watt 220 volt, bereik 42 gr; geschikt voor broedmachine, kunstmoeder, zekerkooien, oplokkooien, terrarium, broedkassen, grondverwarming, enz.

1 JAAR GARANTIE

Verder leveren wij: Zekerkooien, Inbouwsets, Elstein lampen en elementen, Schouwlampen, Minigard schrikraad, Luchtbevochtiger, Luchtreiniger, Schermerschakelaars, Schakeldokken, Ruimtemoestaten 0-40 Gr, Visk-broedmachine 40 kippe-eieren, Elektronische en Aether Broedthermostaten, Losse Aethercapsules, Broedmeters, Broedhygrometers, Voeringschaar, Nagevang, Voederspuit, Voedersaai, Kroppaaijen, Kwelschakelaars, Dimmers: Tri-Light 250, 500 ESR, 500 ESR - GR. Documentatie op aanvraag.

H. DIJKS - R. van Dalemstraat 5a - 5104 AL Dongen
Telefoon: 01623-13949 (ook s'avonds)

Verzending door het gehele land.

Het bestrijdingsplan papegaaieziekte (BPP)

Zoals velen van u wellicht al weten startte de Faculteit Diergeneeskunde vier jaar geleden een onderzoek naar het voorkomen van papegaaieziekte (psittacose, chlamydie). In tegenstelling tot de algemeen verspreide opvatting dat vooral geïmporteerde papegaaiachtigen een risico voor papegaaieziekte vormen, bleek dat ook in Nederlandse parkietenkweekbestanden de verwekker van deze ziekte, *Chlamydia psittaci*, regelmatig voorkwam. Dit was de aanzet tot het project "Bestrijdingsplan Papegaaieziekte". De organisatie van dit plan bestaat uit een samenwerkingsverband tussen vertegenwoordigers van de Veterinaire Hoofd Inspectie van het Ministerie van WVC, de DIBEVO, de Vogelbonden, de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde en de afdeling Laboratorium en Bijzondere Dieren van de Faculteit Diergeneeskunde.

In 1990 werden een groot aantal parkieten bemonsterd op tentoonstellingen in Breda en Zutphen. Naar aanleiding hiervan werd een groep van ongeveer 100 kwekers geselecteerd om mee te doen in het plan. Dankzij hun medewerking aan een regelmatige controle en behandeling van het kweekbestand zagen wij bij deze kwekers een teruggang van het aantal met psittacose besmette parkieten. Vonden wij in 1990 nog een besmettingspercentage van 13%, in 1992 was het aantal besmette vogels bij deze groep kwekers afgenomen tot 2%. Bij deze kwekers had het bestrijdingsplan duidelijk resultaat. Reden genoeg om landelijk zoveel mogelijk kwekers hierbij te willen betrekken.

Wat zijn nu de voordelen van meedoen aan het plan?

Het meest belangrijke voordeel is wel het voorkomen van het risico om zelf

papegaaieziekte op te lopen. Bij de mens gaat de ziekte gepaard met griepachtige verschijnselen (koorts, hoofdpijn, spierpijn, hoesten). Bij een niet tijdige herkenning van psittacose kunnen o.a. longproblemen ontstaan. Ondanks het feit dat papegaaieziekte zowel bij de mens als bij de vogels relatief gemakkelijk te genezen is, wordt het verband tussen het hebben van griepachtige verschijnselen en het houden van vogels door patiënt en arts niet altijd gelegd. Een tweede voordeel ligt in de gezondheid van het kweekbestand. Papegaaieziekte kan door een heftige infectie binnen korte tijd in een met liefde opgebouwd kweekhok vele slachtoffers eisen. Vaker ziet men, met name bij grasparkieten, relatief weinig klachten. De oorzaak hiervan is het voorkomen van dragerschap. Na behandeling van een dergelijk bestand blijkt vaak dat de kweekresultaten verbeteren. Papegaaieziekte heeft zeker invloed op broeduitkomsten. Het risico op een uitbraak blijft, omdat een drager door stress uitscheider kan worden. Vandaar dat het percentage uitscheiders op tentoonstellingen hoger is dan in het kweekhok. Een derde voordeel ligt in het verkrijgen van een goed imago bij andere kwekers. Wanneer men deelneemt aan het plan en zich houdt aan de voorwaarden dan wordt er een sticker uitgereikt. Deze sticker wordt jaarlijks opnieuw uitgegeven in een andere kleur.

Hoe vindt de besmetting plaats?

Bij vogels wordt de verwekker uitgescheiden via de ontlasting en via traanvocht. Besmetting van mensen en vogels vindt plaats door inademing van ontlastingsdeeltjes en/of veerstof. Bij vogels onderling kan besmetting ook plaatsvinden tijdens het snavelen, bij het voeren van jongen en via

de voer- en drinkwaterbak.

Hoe gaat het bestrijdingsplan te werk?

Iedere kweker die toezeget mee te doen aan dit plan verplicht zich hiermee zijn bestand minimaal tweemaal per jaar te laten bemonsteren. Het bemonsteren houdt in dat er steekproefsgewijs van minstens 10% van de vogels cloacaswabs genomen worden. Dit betekent dat er met een vochtig wattenstaafje een beetje ontlasting afgenomen wordt. De vogels hebben hier absoluut geen last van. De monsters worden onderzocht op de Faculteit Diergeneeskunde en de uitslag wordt de kweker per brief medegedeeld. Bij het aantreffen van positieve vogels (d.i. vogels besmet met papegaaieziekte) is de kweker verplicht zijn bestand te behandelen met gemedicineerd voer. Wanneer men voldoet aan de voorwaarden van het plan en bij controle negatief is gebleven, krijgt men een keurmerk in de vorm van een sticker. Met deze sticker kunt u laten zien dat uw bestand regelmatig gecontroleerd wordt op papegaaieziekte. Bovendien toont u dat u hart voor de zaak heeft, zowel uit belangstelling voor uw vogels en die van anderen als voor de mensen die met vogels in aanraking komen. **Neem geen risico!**

Informatie over papegaaieziekte en over de voorwaarden voor deelname aan het project Bestrijdingsplan Papegaaieziekte kunt u aanvragen bij de Stichting BPP, antwoordnummer 80, 3800 WB Amersfoort. U kunt ons tevens telefonisch benaderen tijdens kantooruren onder nummer 030-534353.

Dr. Gerry M. Dorrestein Drs. Carin E. van Buuren
Faculteit Diergeneeskunde
Afd. Laboratorium en Bijzondere Dieren

VERPLICHTE ENTING VAN KWARTELS

Al enige jaren is er discussie over de vraag, of kwartels en andere vogels uit de groep Grondvogels (Hoofdgroepen 64 en 65 van het nieuwe Vraagprogramma) nu wel of niet vallen onder de wetten die gelden voor pluimvee.

Sinds het vervoersverbod van vorig jaar is het tot nu toe nog niet voorgekomen, dat heel Nederland vrij was van een vervoers- en tentoonstellingsverbod op pluimvee, eieren, enz.

Om aan de overheid te tonen, dat wij van goede wil zijn en bereid tot medewerking, en om ook voor de toekomst het tentoonstellen van onze grondvogels veilig te stellen, hebben de Nederlandse bonden van vogelliefhebbers gezamenlijk met elkaar afgesproken, dat zij op tentoonstellingen geldige entverklaringen verplicht gaan stellen voor grondvogels.

Wie dus kwartels en/of andere grondvogels wil tentoonstellen, dient bij het inbrengen van de vogels een geldige, officiële "Verklaring van enting tegen pseudo-vogelpest" in te leveren bij de TTsecretaris van de organiserende afdeling. Na de tentoonstelling kan deze dan weer worden teruggegeven.

Voor het verkrijgen van zo'n entverklaring dient u contact op te nemen met een dierenarts. Dit kunt u nu reeds doen. De verklaring moet namelijk minimaal 2 weken en maximaal 5 maanden vóór de tentoonstelling zijn afgegeven om geldig te zijn.

Hopelijk heeft u allen begrip voor deze maatregel en bent u bereid, hieraan mee te werken.

Weidevogels hebben door het mooie voorjaar grote problemen.

Bij wandelingen of fietstochten door het polderlandschap in het voorjaar van 1993, zal het zijn opgevallen dat al heel vroeg vele weidepercelen volledig zijn gemaaid. Het afgekomen gras wordt bestemd voor de inmaak van gras voor het a.s. winterseizoen.

Door de vrij hoge temperaturen zo vroeg in april en mei was de groei zo explosief dat het maaien nodig was, zeker op de percelen die ook nog eens rijkelijk waren bemest. Het prachtige voorjaar was ook voor de vogels reden om al heel vroeg eieren te leggen en al half april waren er jonge Kieviten en grutto's in het weiland. Ook de wilde eenden en de meerkoeften waren dit jaar al heel vroeg present. Jonge futen en in het nest om voedsel schreeuwende jonge reigers waren eveneens vroeg van de partij. Helaas moest ook heel vroeg het mes in het gras omdat dat hard groeide. Hoewel er al jonge vogels waren, lagen er in het weiland ook veel eieren. Het gevolg was dat zeer vele jonge vogels en eieren zijn "uitgemaaid". Als vogelliefhebber vraag je je natuurlijk af of dit nu niet anders kan. Het is bekend dat vooral grutto's, kempfanen en tureluurs jaarlijks in aantal teruglopen. Het is ook heel moeilijk om mensen te vinden die de weidevogel-nesten willen markeren, zodat bij landwerkzaamheden zoals mesten, eggen, rollen en maaien, om de nesten heen wordt gewerkt. Vooral agrariërs die het werk uitbesteden aan een loonwerkbedrijf richten onbewust grote schade aan aan de weidevogels. Ik heb deze week (medio mei 1993) nog gezien dat 's avonds laat, het was al donker, nog werd gemaaid. Kieviten en grutto's vlogen angstig om de half verlichte traktoren omdat de eieren en jonge vogels het slachtoffer werden van de wielen of de maaimessen. Ook al waren de nesten daar gemarkeerd geweest, dan zou de schade niet zijn beperkt. Het is bekend dat het jaar op jaar voor de Nederlandse weidevogels moeilijker wordt. Heel veel weiland wordt bestemd voor uitbreiding van steden en dorpen, wegenaanleg, industrieterrein etc. Bovendien worden door moderne landbouwmethoden de weide- en land-

bouwpercelen steeds intensiever gebruikt waardoor het voor de weide- en watervogels bijna onmogelijk wordt om 3 à 4 weken achtereen op de eieren te kunnen broeden. Verstoringen treden zo vaak op dat de vogels wel 3 of 4 keer opnieuw moeten beginnen om alsnog een broedsel te kunnen groot brengen. Hierdoor treedt verzwakking op of worden de jonge vogels zo laat geboren dat zij de trek missen of door voedselgebrek niet meer volwassen kunnen worden. Is daar nu niets aan te doen? zal men zich afvragen. In de eerste plaats moeten we er vanuit gaan dat we het niet de veehouders of bouwboeren kunnen verwijten dat door de diverse genoemde oorzaken de weidevogelstand achteruitgaat. Er moeten voor de weidegebieden maatregelen worden genomen om de vogelstand te beschermen. Uiteraard is het instellen van beheersgebieden een goede zaak. In vele gebieden zijn ook andere vormen van een goed weidebeheer ingesteld. Het is echter bijzonder moeilijk om een modus te vinden die zowel de agrariërs aanspreekt als de weidevogelbeschermers. Het werk voor de boer gaat nu eenmaal door. Het is zijn bestaan en daar moet men met respect mee omgaan. Hier ligt een taak voor de overheid, met name voor de instanties die zich met de landbouw en de veeteelt bezig houden. Het moge duidelijk zijn dat als er niet spoedig iets wordt gedaan om de weide- en watervogelstand te beschermen, er over enkele decennia nagenoeg geen grutto's meer zijn. Verlaging van het polderpeil en verkleining van het weideareaal zullen er binnenkort toe leiden dat deze vogels alleen in (beschermde) reservaten nog te zien zullen zijn.

Door: Arie Roza.

O v e r

Zweetziekte.

Uitsluitend tijdens de kweekperiode krijgen vogelliefhebbers soms te maken met de z.g. zweetziekte. Een totaal foutieve benaming, zweetziekte bij kanaries bestaat niet maar evenals bijvoorbeeld bij hapziekte weet vrijwel elke vogelliefhebber waarover het gaat als er onder deze benaming over dat probleem gesproken wordt. Omdat vogels geen zweetklieren hebben zweten ze niet, toch kan men op een onverwacht moment vieze, natte jongen in het nest aantreffen. Het lijkt dan precies **alsof ze zweten**, vandaar de naam "zweetziekte". Doet zich dit probleem voor dan zijn niet alleen de jongen nat maar zal ook de pop er vies en kleverig uitzien, soms is de bevedering erg plakkerig en het eitje, dat zich nog tussen de jongen in het nest bevond, kan in ernstige gevallen vastgekleefd aan de vuile bevedering van de moeder, mee uit het nest genomen worden. Ook het afgelopen kweekseizoen werden sommige kanariëkwekers overvallen met dit probleem. Een bacterie, die in de darmen van de vogels voorkomt en daar normaal een nuttige rol speelt bij de spijsvertering, is de veroorzaker van het probleem. Een nuttig organisme dus, dat toch grote verliezen onder nestjongen kan veroorzaken, vooral onder jongen van minder dan twee weken oud vallen erg veel slachtoffers. Het probleem kan ontstaan door toediening van verkeerde voeding, b.v. een te hoog eiwitgehalte in zelfgemaakt eivoer of door verpakt eivoer van onjuiste toevoegingen te voorzien waardoor het eiwitgehalte te hoog wordt. Komt zo iets voor in combinatie met bepaalde tekorten of met éénzijdige voeding, dan zal het probleem zich meestal snel onder vrijwel al Uw vogels verspreiden. De oudervogels overleven het normaal wel, de nog kwetsbare jongen krijgen het zwaar te verduren. In een vroeg stadium moet bij jonge vogels alles nog worden opgebouwd, zo ook weerstand en darmflora. De ziekteverwekkers krijgen de jongen binnen via het voer dat ze ontvangen van de ouders, omdat er nog onvoldoende weerstand bij de jongen is opgebouwd worden ze ziek. Ook de oudervogels zijn ziek, echter meestal niet gevaarlijk ziek voor zich zelf. Uitsluitend oudervogels, die geen goede conditie bezitten, kunnen wel duidelijk lusteloosheid tonen, hetgeen een teken is dat ze niet in optimale gezondheid verke-

ren. Als gevolg van foutieve voeding, ontstaan genoemde natte en vuile nesten doordat de uitwerpselen van de jonge vogels, in tegenstelling tot hetgeen normaal wel het geval is, nu niet meer in omsloten vliesjes verpakt zitten. Daardoor komen deze als puur vocht in het nest terecht. Gezonde en dus in het vlies zittende ontlasting, wordt gedurende de eerste vijf of zes levensdagen van de jongen, door gezonde oudervogels tijdig uit het nest verwijderd, daarna wordt deze door de jongen zelf over de rand van het nest gedeponerd. Bij **niet** in een vlies verpakte ontlasting heeft de pop ook **niet de mogelijkheid** deze te verwijderen, gevolg natte, vuile en stinkende nesten en het probleem is daar. De liefhebber die dit aantreft moeten wij aanraden, meteen een deskundige te raadplegen en tevens het mogelijk te hoge eiwitgehalte, dat via het zachtvoer werd toegediend, terug te brengen tot het juiste percentage. Bovendien zachtvoer zo droog mogelijk verstrekken en gekiemde zaden, groenvoer en fruit in deze situatie **niet beschikbaar stellen**. Ook is het raadzaam telkens opnieuw het vervuilde nestmateriaal te vervangen door nieuw, droog en vooral zuiver materiaal en de jongen daarin zuiver en zo droog mogelijk terug te plaatsen. De dierenarts kan na mestonderzoek, alsmede eventueel na onderzoek van gestorven jongen, vrij snel aangeven welke medicijnen ter be-

strijding van het probleem gebruikt moeten worden. Bij nauwkeurig opvolgen van zijn advies, waarbij vooral de juiste dosering van medicijnen erg belangrijk is, zal in veel gevallen vrij snel verbetering te zien zijn. Zeer nauwkeurige verstrekking van medicijnen is eis, omdat een te lage dosering niet het gewenste resultaat geeft en een te hoge dosering schadelijk kan zijn. Niet alleen een te hoge dosering, maar ook een te lang durende verstrekking-periode kan de darmflora bij Uw vogels verwoesten, doordat bacteriën die nodig zijn voor instandhouding van het afweermechanisme, volledig vernietigd worden. Dikwijls zal er tijdens kuren met medicijnen een multivitamine preparaat geadviseerd worden hetgeen, na zo'n doorgemaakte ziekte, mede voor herstel moet zorgen. De z.g. zweetziekte is goed behandelbaar maar is **niet** van de één op andere dag te verhelpen. Verbetering van de situatie wordt meestal zichtbaar, nadat een voorgeschreven kuur van zo'n zeven tot tien dagen, volledig is afgewerkt. Zodra men enige verbetering ziet, w.o. natuurlijk in eerste instantie de minder dunne en niet meer uiteen lopende ontlasting, mag men nog niet aannemen dat het probleem geheel voorbij is. Popjes, die bij aanvang van de kuur een legsel produceerden, zullen in veel gevallen de besmetting reeds aan groeiende embryo's in het ei hebben afgegeven en daarop heeft het medicijn dan nauwelijks enige invloed gehad. Van die jongen zal het merendeel

geen levensvatbaarheid hebben, afsterven in het ei of sterven meteen na de geboorte komen dan ook veelvuldig voor. Ook kan er, doordat de oudervogels de ziekte bij zich dragen, een groter aantal eieren dan normaal onbevruucht blijken te zijn. Worden er jongen geboren die de besmetting bij zich dragen, dan zal voor deze het probleem zich helaas herhalen. Die jongen zal men in veel gevallen reeds tijdens de eerste drie dagen na de geboorte, dood in het nest aantreffen. Worden deze niet meteen verwijderd, dan liggen ze soms na een paar uur al als het ware totaal rot in het nest. De liefhebber, die dacht het probleem onder de knie te hebben en dan dit opnieuw aantreft, kan daar wel eens totaal moedeloos onder worden. Dat is ook wel begrijpelijk, er is reeds een kuur met medicijnen afgewerkt en de nodige ontsmettings werkzaamheden zijn nauwkeurig uitgevoerd en dan nog slaat het probleem opnieuw toe. Het kweekseizoen is daarmee dan voor een aanzienlijk deel mislukt, weinig jongen op stok en soms verlies van enkele oudervogels. **Ziekten onder vogels geheel voorkomen is m.i. onmogelijk, preventieve maatregelen kunnen wel veel narigheid voorkomen.** Zorg daarom, dat U met ontsmettingsmiddelen Uw gehele vogelverblijf zuivert van virussen, bacteriën en schimmels. Eet- en drinkgelegenheden alsmede zitstokken en broedbakjes en ook de vloer dienen daarbij een grondige beurt te krijgen. Plaats geen nieuw aangekochte vogel, waarvan U denkt dat deze geen ziekte-kiemen bij zich draagt, zomaar meteen bij Uw kweekvogels. Zorg voor optimale conditie o.a. door juiste en goede voeding en laat beslist geen overbevolking ontstaan. Praat eens met een deskundige over verstrekking van een preventief kuurtje, uit te voeren even vóór het kweekseizoen. Stop met kuren zodra de voorgeschreven tijdsduur is verstreken. Blijf waakzaam m.b.t. de ontlasting van Uw vogels, let erop of deze niet te dun of verdacht van kleur is. Als U twijfelt heeft de dierenarts, na **onderzoek**, vaak spoedig een goede indicatie om juiste middelen te verstrekken. Dit alles kan z.g. zweetziekte alsmede andere problemen grotendeels voorkomen.

**Tekst: A. van Eck
Foto: P. Verdult.**

use!

De!

Horen voor de geboorte

Door: Prof.dr.A.Stolk.

Het gehoororgaan van een groot aantal (misschien wel alle) vogels begint al vóór de geboorte te werken. Het staat momenteel wel vast dat het gelijktijdig uitkomen in de eerste plaats door trillingen of door geluiden wordt veroorzaakt. Bij in kolonies nestelende vogelsoorten laten de jongen al spoedig na het uitkomen een duidelijke en sterke verbinding met hun ouders zien. Door deze binding wordt de sociale orde gehandhaafd, waarin elk jong ondanks de vaak hoge bevolkingsdichtheid (zeekoetenrotsen bijvoorbeeld, alsmede meeuwen en pinguïnkolonies) uitsluitend van zijn ouders verzorging verwacht en krijgt. Dit betekent dat het door hen wordt gevoerd, beschermd en warm gehouden. Bij zeekoeten (evenals bij pinguïns en meeuwen) wordt het broed door beide ouders samen verzorgd. Afhankelijk van de soort hebben meeuwen twee, drie of vier eieren, terwijl dit er bij pinguïns meestal twee zijn en bij zeekoeten één. Bij zeekoeten leert het kuiken de lokroep van de ouders al in het ei kennen. Dit gebeurt als het kuiken de luchtkamer van het ei binnengedrongen is en aan die kant een gat in de schaal heeft geprikt. Een zeekoetenkuiken volgt na het uitkomen de lokroepen, die het in deze periode gehoord heeft, onverschillig of ze nu van een luidspreker of van de ouders afkomstig zijn. De binding tussen ouders en jongen blijkt hier dus allereerst op het geluid te berusten. Meeuwekuikens herkennen ook de ouders aan hun stem. Voor de embryo's is dit nog niet met zekerheid bewezen. Embryo's van kokmeeuwen kunnen wel een aantal dagen vóór het uitkomen op geluiden reageren. Na het uitkomen wordt hun gedrag beïnvloed door de geluiden, die ze in het ei hebben gehoord. Ook Adélie-pinguïns blijken elkaar persoonlijk aan de geluiden, waardoor de gezinsband in stand wordt gehouden, te herkennen.

Over ze Pastel bleekkrug

Inleiding.

Zoals de naam al laat zien bespreken we deze keer een vogel die is ingedeeld in de pastelserie. De pastel bleekkrug grijs is een erg aansprekende kleurslag. Veel kwekers hebben deze kleur al wel eens uitgeprobeerd, maar velen zijn er ook weer mee gestopt. Daar blijkt wel uit dat het een lastige kleurslag is. Alle reden dus om er in deze rubriek weer eens aandacht aan te besteden. We bespreken de geschiedenis van deze kleurslag, de vererving, de kleureisen en geven tenslotte enkele kweekaanwijzingen.

Geschiedenis.

Omdat de pastellen in grijs en bruin al sterk gereduceerd zijn in kleur en tekening ging men er jarenlang van uit dat het geen zin had pastellen te kweken in kleurslagen die zelf ook nog eens gereduceerd waren in kleur, zoals de bleekkrug. Dergelijke pastellen werden dan ook niet gevraagd. Plotseiling werd echter de heer Mingeroot uit België in 1979 wereldkampioen met zo'n niet gevraagde kleurslag op de COM-kampioenschappen in Breda. Zijn pastel bleekkrug grijs behaalde 92 punten en alle ingewijden waren het er over eens dat deze nieuwe pastelvariant wel degelijk een aanwinst was in zebra-vinkenland. Evenals bij de pastel grijs waren de kleurgebieden sterk in kleur gereduceerd. Daarentegen waren de zwarte tekeningspatronen welhaast in hun volle contrast blijven bestaan. Dit onverwachte contrast tegen de sterk gereduceerde kleurvelden gaf een verrassend fraaie zebra-vinkenvariant.

Vererving.

De pastelfactor vererft autosomaal dominant. De factor is dus niet gelegen op de geslachtschromosomen. Mannen en poppen bezitten deze factor op dezelfde wijze. Omdat de pastelfactor dominant vererft behoeft de kiem deze aanleg slechts enkelvoudig te bezitten om een pastel geboren te laten worden. Een volle bleekkrug uit de pastelkweek is dus niet in het bezit van de pastelfactor. Anders gezegd: een bleekkrug uit de pastelkweek is **nooit** split voor pastel. Wanneer een kiem de pastelfactor dubbel bezit treedt de zogenaamde lethalfactor op, waardoor de kiem afstert.

Kleureisen.

Het rug/vleugeldek van de pastel bleekkrug grijs is licht roomkleurig met een iets grijze waas. Zoals bij elke bleekkrug is het onderlijf helder wit. Kop en nek zijn lichtgrijs en moeten een duidelijke scheiding laten zien met het rug/vleugeldek. Oog- en snavelstreep moeten zwart zijn. Dit geldt eveneens voor de borststreep en de zebra-tekening bij de man. Een lastig punt is een goede donkere kleur in de bloktekening van de staart. Het in de standaard-eisen gevraagde donkergrijs is echt het maximaal haalbare en vooral bij de pop zal dit vaak wat lichter uitvallen. Een opvallend punt bij de man is de wangvlek, die helder wit moet zijn. De flank van de man moet bleek oranje-crème zijn met regelmatige ronde witte stippen. Dit veerveld is daarmee ongeveer gelijk aan dat van de pastel grijs.

Kweekaanwijzingen.

Het is uitermate lastig om bij de pastellen een goede kleur en tekening erfelijk vast te stellen. Er treden bij de opeenvolgende generaties grote verschillen op in de diepte van kleur en tekening. Dit is ook de reden dat veel liefhebbers weer "afhaken" bij de pastelkweek. Dat geldt ook voor de pastel bleekkrug grijs. Toch verdient deze fraaie mutatiecombinatie het dat we er de nodige moeite voor blijven doen. Allereerst is het van belang dat we deze kleurslag gericht kweken. Het is niet goed om "op twee paarden te wedden" en in één kweeklijn pastellen en gewone bleekkruggen te kweken. Uitzondering hierop zijn de poppen, waarvan uit beide lijnen goede bleekkruggen kunnen komen. Bij de mannen is het met name de noodzakelijke diepte in wang- en flankkleur die goede bleekkruggen ongeschikt maakt voor de pastelkweek. Het zal namelijk meestal niet lukken om de wang en flank van de hieruit gekweekte pastellen voldoende te reduceren in kleur. Omdat bij de pastellen de wang- en flankkleur gericht wordt teruggebracht, zijn de bleekkruggen uit deze lijn als eersten geschikt om te gebruiken in de pastelkweek. Kiest u bleekkruggen met diepgekleurde snavel-, oog- en borststreep, zebra-tekening en staarttekening. Verder is een goede kop/nek-scheiding erg belang-

grijs *zebravinken*

rijk. Verder is het van belang om bij gebruik van een bleekrug man er zeker van te zijn dat deze niet split is voor masker. Van de jonge poppen bestaat dan n.l. 50% uit maskers, waarvan nog eens de helft pastelfactorig is. Deze maskers zijn zelden bruikbaar voor gerichte verdere kweek. De meest voor de hand liggende paring bij onze pastelkweek is de koppeling van een bleekrug grijs aan een pastel bleekrug grijs. Het maakt niet uit welke van deze de man of de pop is. Wel moet u goed letten op de kleurcombinatie die u maakt. Zet nooit twee lichte of twee donkere zebra's tegen elkaar, maar paar steeds een lichte aan een donkere vogel. Uit zo'n paring heeft u de grootste kans om goede pastellen te kweken. Op basis van de resultaten besluit u zo nodig de vogels in deze combinatie te laten doorkweken of anders een nieuwe partner te geven. Houdt u er hierbij wel rekening mee dat ook binnen een nest vrij grote va-

riaties in kleur kunnen optreden. Wanneer u teveel lichte pastellen kweekt kunt u een paring via een grijze maken. We paren een (pastel) bleekrug grijze man aan een (pastel) grijze pop. Voor alle duidelijkheid: één van beide is een pastel. De niet-pastel in deze paring komt zelf bij voorkeur weer uit de pastelkweek om de hiervoor al beschreven reden. De jongen van deze paring zijn 25% pastel bleekrug grijze poppen, 25% bleekrug grijze poppen, 25% pastel grijze mannen, split voor bleekrug en 25% grijze mannen, split voor bleekrug. Het kan ook voorkomen dat u juist teveel donkere pastellen kweekt. In het bijzonder kan er teveel kleur overblijven in de flank en in de wangvlek. In een dergelijk geval kunt u een paring opzetten van pastel x pastel. Weliswaar treedt bij 25% van de kiemen dan een lethalfactor op, maar 75% van de kiemen is wel levensvatbaar. Hiervan bestaat 2/3 uit pastel bleekrug grijzen en 1/3 uit bleekrug grijzen.

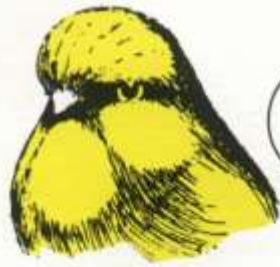
Samenvatting.

De pastel bleekrug grijs is een zeer fraaie mutatiecombinatie die het verdient om gericht gekweekt te worden, ondanks de hoge moeilijkheidsgraad. De pastelfactor vererft dominant en we hoeven dus maar één pastel in een paring te gebruiken, om pastellen te kweken. Door op weloverwogen wijze lichte en donkerder vogels te paren trachten we de juiste uitkomst te bereiken: pastellen met veel contrast in de tekeningspatronen tegen een sterk gereduceerde basiskleur. De helder witte wangvlek geeft de man nog een extra fraai accent. Wij wensen u veel succes met de kweek van de pastel bleekrug grijzen.

Tekst: TC-NZC.

Foto: Ton de Bruijn.

GLOSTERS

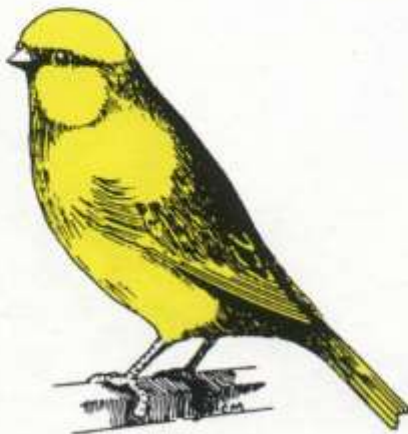
Een ras dat sinds zijn ontstaan in het begin van deze eeuw steeds populairder is geworden. Het is een ras waarvan dikwijls gezegd wordt dat elke postuurkweker daarmee begint. In veel gevallen is dat ook zo. Ondanks dat er in die jaren velen van dit ras gekweekt zijn en er nog steeds velen gekweekt worden, moeten we toch zeggen dat de moeilijkheidsgraad om goede vogels te kweken net zo groot is als bij de andere rassen.

De gloster is ook een zeer levendige en beweeglijke vogel die ondanks zijn beweeglijkheid toch steeds zijn vorm moet laten zien. Het is een klein ras, die als ideale grootte 11,5 cm moet zijn. De meeste kwekers van dit ras hebben op dit punt de meeste problemen en gaan meestal toch wel een paar centimeter te ver. Als kweker van dit miniras, want dat is het toch met zijn 11,5 cm, zullen we toch door een goede en strenge selectie hiernaartoe moeten kweken. Velen zullen zeggen, het is niet mogelijk om dit te verwezenlijken. Dan kan men hierop alleen maar antwoorden dat deze moeilijkheidsgraad er nu eenmaal bijhoort, en probeer die toch maar te

kweken. Kijk maar eens naar de Fife fancy, vooral op de Nationale- en Internationale shows. Dit moet ook met de glosters mogelijk zijn! Laat dit een uitdaging zijn voor de glosterkwekers, het kan alleen maar ten goede komen aan dit ras. Als we het lichaam van de gloster consort en de gloster corona naast elkaar bekijken, dan zien we dat beide lichamen, met uitzondering van de kop, gelijk zijn van grootte, vorm, volume en type. Het lichaam moet kort en gedrongen zijn, waarbij de borst breed en goed afgerond moet zijn. De rug moet gevuld en net iets gewelfd zijn. De hals moet kort en goed vol zijn, waardoor er eigenlijk geen overgang te zien is van kop naar lichaam. De staart moet vooral kort en smal zijn en mooi in het verlengde van het lichaam gedragen worden. De vleugels moeten goed aan het lichaam aansluiten, waarbij dan de vleugeltoppen mooi boven de staartplant samenkomen. De pootjes moeten vrij kort zijn en licht doorgebogen, waarbij dan de dijnen zo goed als onzichtbaar zijn. De kop van de gloster moet breed, vol en rond zijn, hoe we de kop ook bekijken, vanaf de zij-

kant, voorkant of bovenop gezien. Vooral boven de snavel moet het voorhoofd vrij hoog zijn, waarbij het met een mooie welfing afbuigt naar het middelpunt van de schedel. Het oog moet ook goed centraal liggen en de snavel moet vrij klein zijn. Bij een goed kopmodel van de gloster consort, zal men ook altijd goede duidelijke wenkbrauwen waarnemen. Het enige verschil tussen de gloster consort en de gloster corona is dat de laatstgenoemde een kuif bezit en verder zijn de vogels gelijk. Bekijken we de kuif vanaf de bovenzijde, dan moet deze beginnen vanuit het centraal middelpunt op de schedel. Dat middelpunt moet klein zijn, van waaruit de kuifbevedering, welke dan ook vol en zacht moet zijn, vanaf dit punt de ronding kan volgen van de schedel, waardoor dan ook de welfing van de kuif ontstaat. Verder moet de kuif mooi rond zijn en een goed volume hebben. Maar een goed ontwikkelde kuif mag ook niet zo laag zijn dat hij de ogen bedekt, want deze moeten nu juist weer zichtbaar blijven. Denk ook aan de opstaande veertjes achter het oor, de zogenaamde hoorntjes. Door deze grote fout, zal bij de consort nooit een mooie ronde koplijn te zien zijn en deze fout, overgebracht naar de corona, zal er ook voor zorgen dat de kuifbevedering aan de

achterzijde opgedrukt wordt en de kuif zich niet mooi kan ontwikkelen. Sluit de vogels met deze fout uit voor de kweek. Ook de bevedering zal steeds aandacht vragen. Deze moet wel vol zijn maar weer niet te lang zodat ze bijvoorbeeld in de flanken gaat afhangen. Een goede volle bevedering die vooral goed aangesloten gedragen wordt, zal ook een goed totaalbeeld geven. Zorg ook dat bij de lichaamsvorm alles in goede verhouding is. Nogmaals, probeer zoveel mogelijk de goede eigenschappen in de glosters te kweken en ze ook vast te hou-

den en vergeet de uitdaging niet om deze vogels te brengen op 11,5 cm grootte waarin dan tevens ook het goede type in ondergebracht is. Het hoofddoel is toch nog steeds het verbeteren van de vogels. De specialist bij de glosterkwekers zal steeds paren gloster consort x gloster corona en hij weet ook dat een gladkop met een te smalle en wat platte kop x kuif, die dan misschien ook nog een gespleten middelpunt heeft, nooit goede nakomelingen zullen geven. Ook het gezegde van paar schimmel x intensief voor een goede bevedering geeft vraagtekens. Zorg voor een bevedering die goed vol en zacht is en ook weer niet te lang. Bekijk op uw eigen kooi van de intensieve en de schimmelvogels de bevedering eens en men zal dan al verbaasd zijn van de grote variatie in breedte, lengte en hardheid hiervan. Dus voor het samenstellen van kweekparen al vele mogelijkheden voor wat betreft de bevedering. Het observeren van de vogels is heel belangrijk, staar je niet

blind op een klein pluspuntje, als er verder alleen maar fouten zijn aan die bepaalde vogel. Als je na jaren van een goede selectie wat bereikt hebt, houdt dan hetgeen je verkregen hebt vast en haal niet steeds weer wat anders erbij om er dat weer in te kweken, want dit kan dikwijls meer nadeel geven dan voordeel. Veel beginnende liefhebbers die met dit ras net begonnen zijn of willen beginnen, hoor ik al zeggen, ik dacht dat bij dit ras alles gemakkelijk zou gaan om goede vogels te kweken. Als laatste advies: begin met goede vogels en je zal nu wel begrepen hebben dat vogels met slechte eigenschappen en kenmerken geen toppers bij hun nakomelingen zullen voortbrengen.

Tekst: A. van Dun.

VOGEL '94

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.

De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND

Van 13 t/m 16 januari 1994

in HET TURFSCHIP te BREDA

Een échte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Ook weer met alle
rassen
postuurkanaries

De Witkeel

Tekst: Meindert de Jong
Foto's: J. Blasman/Van os
en C. Scholtz

De rotslijsters vormen een overgang tussen de roodborsttapuiten en de roodstaarten. Hun gedragingen vertonen dan ook veel overeenkomsten met beide groepen. Maar- en daar danken zij hun naam aan- ook hebben ze diverse kenmerken gemeen met de lijsterachtigen.

Men onderscheidt momenteel negen soorten, maar wanneer de witkeel rotslijster (*Monticola gularis*) als soort wordt beschouwd, zijn het er tien. Maar veelal wordt aangenomen dat deze rotslijster een ondersoort, een ras is van de blauwkop rotslijster (*Monticola cinclorhynchus*). De rotslijsters treft men alleen aan in de Oude Wereld: in Europa, Zuidoost-Azië en Afrika. De witkeel rotslijster laten we hem overeenkomstig de checklist van Howard and Moore als soort bij de kop nemen- heeft als woongebied het noordoostelijk gebied van Azië. De vogel overwintert in Zuidoost China, Zuidoost- Azië op hoogten tot meer dan 1000 meter, Birma, Maleisië, Thailand en Indochina. Deze rotslijster heeft een lengte van ongeveer 18 cm. Het vrouwtje is wat kleiner dan haar echtgenoot. De bijgaande afbeelding van het mannetje is zo duidelijk, dat ik over het signalement niet verder hoef uit te weiden. Het opvallendste kenmerk van het wijfje is de brede witte keelstreep. De veren van de bovendelen maken een "geschubde" indruk en deze treft men eveneens aan op de onderdelen. Deze rotslijsters geven de voorkeur aan open bossen, waar dikwijls hun luid kwetterende alarmroep wordt gehoord, die volgens bepaalde auteurs doet denken aan het geluid van bepaalde eekhoorns. Ook om te broeden vestigen de vogels zich in de meer open bossen. Daar laten de mannetjes hun melodieuze gezang horen, een drietonig gefluit, zoiets als "tjoe-tie-die, tjoe-tie-die". Dit gezang wordt het meest geproduceerd in de ochtend- en avondschemering. Het voedsel van deze vogels bestaat zowel uit insecten als zachte vruchten en bessen. De insecten worden soms

gesnapt op de manier van een vliegen- vanger: een voorbij vliegend insect wordt achtervolgd en gegrepen. Een ander typisch trekje is het wegvliegen van een hoge zitplaats naar een lager gelegen plek, op gestrekte wieden, onder het uiten van een luid

gezang. In de winter leven deze rotslijsters gewoonlijk alleen (solitair). Het nest bevindt zich in een holte in de oever of temidden van boomwortels. Het wordt gemaakt van mos en gras, sparrenaalden en dode bladeren. De nestkom wordt zacht gevoerd met fij-

rotslijster

2

- 1) *Monticola cinclorhynchus* (cs)
- 2) *Monticola gularis man* (jb)
- 3) *Monticola gularis pop* (jb)

ner plantaardig materiaal, bijvoorbeeld worteldraden en soms wat haar. Er worden vier eieren gelegd; ze zijn roze-wit, bezaaid met zalmkleurige vlekken en vegen, die het dichtst opeen staan aan de stompe pool. (Wilt u meer weten over rotslijsters in het algemeen, sla er dan "Onze Vogels", 1988 op na. Het artikel staat in het februarinummer op blz. 52) en daarin staat ook te lezen dat rotslijsters goed in de volière zijn te houden. Naast een goed universeelvoer, rozijnen, appels, ander fruit en wat tahoe levend voedsel zoals meelwormen, buffalowormen, vliegen, sprinkhanen, krekels, wandelende takken enzovoorts, zijn ze in prima conditie te houden. Dagelijks vers bad- en drinkwater is belangrijk voor ze.

3

KALENDER 1993

De Roodmasker Aratinga.

Aratinga's zijn middelgrote Amerikaanse parkieten, die door de Britten met "conures" worden betiteld. Men onderscheidt circa 19 soorten en tal van ondersoorten, die alle domicilie hebben in gebieden tussen noordelijk Mexico, zuidwaarts tot in Argentinië. Ze hebben een lange wigvormige staart en oppervlakkig gezien lijken ze wel iets op ara's, maar dan in miniatuur. Karakteristiek is ook de naakte, witte ooring. De vleugels zijn vrij lang en puntig - als van een boomvalken - en deze parkieten zijn dan ook snelle vliegers. Maar laten we nu de roodmasker, de held van dit verhaaltje, eens figuurlijk bij de kop nemen. Deze **Aratinga mitrata** telt 2 ondersoorten, **A.m.mitrata** (de nominaatvorm dus) en **A.m.alticola**. De nominaatvorm heeft een groot verspreidingsgebied: van Peru zuidwaarts tot Bolivia en Argentinië; alticola daarentegen komt alleen maar voor in centraal Peru. De grootte van de vogels is ongeveer 38 cm. De man en de pop lijken zeer veel op elkaar en visueel sexen is dan ook vrijwel onmogelijk. Een signalement hoef ik u niet te geven, want de fraaie afbeelding op de plaat spreekt voor zichzelf. Jonge vogels zijn helemaal groen. (Wilt u meer weten over het onderscheid tussen de twee subspecies, dan adviseer ik u het artikel van Cees van Berkel te lezen, dat hij schreef in "Onze Vogels", juli 1991, blz.292 en 293.)

Nomaden

Buiten de broedtijd zwerven deze aratinga's rond door de dalen van Cordilleras de Los Andes, dat we beter kennen als "de Andes". Daar voeden ze zich met allerlei vruchten, bessen, zaden en ook granen. Op grote schaal worden te velde staande gewassen - vooral maïs - geplunderd en de boeren zien de vogels liever gaan dan komen. Als de broedtijd nadert zoeken de vogels paarsgewijs een geschikte boomholte op, om daar voor de voortplanting te zorgen.

Meinert de Jong.

Hoop voor de

De amazones, welke op de Caraïbische eilanden voorkomen, zijn vrijwel alle door uitsterven bedreigd. Omdat ze zo'n klein verspreidingsgebied hebben - de meeste soorten zijn slechts op één eiland aan te treffen - zijn ze zeer kwetsbaar voor natuurlijke catastrophes zoals bosbranden, vulkaan-uitbarstingen en orkanen.

Nog groter is echter de bedreiging die door menselijke hand uitgevoerd wordt, bijvoorbeeld ontbossing, jacht en handel. De hier behandelde Konings-amazone (**Amazona guildingii**) komt alleen voor op het 213 vierkante-kilometer grote eiland St. Vincent en wordt daarom ook wel St. Vincent-amazone genoemd. Op dit eiland is het lange tijd een status-symbool geweest om een opgezet exemplaar van deze soort in de woning te hebben of anders een levende vogel in een kooitje te houden. Verder was er ook een grote vraag naar vogels vanaf het buur-eiland Barbados, waar zelf geen amazonesoort voorkomt. Dat dit fatale gevolgen had voor de relatief kleine populatie, werd snel duidelijk en in 1974 schatte men het totale bestand van de soort op 300-450 exemplaren! Wilde men voorkomen dat de soort voorgoed zou verdwijnen moest men snel handelen, maar naast de wettelijke bescherming - die - zo-wie-zo op het eiland nauwelijks gevolgd werd - gebeurde er lange tijd niets. Het Wereld Natuur Fonds is toen samen met enkele andere natuurbeschermings-organisaties begonnen de inheemse bevolking op de situatie opmerkzaam te maken en langzaam maar zeker begonnen de eiland-bewoners trots te worden op hun konings-amazone. Verder stichtte men in 1987 een reservaat speciaal voor deze soort en deze maatregelen zorgde ervoor dat het bestand momenteel weer langzaam toeneemt: In 1988 werd de populatie op 450 - 500 dieren geschat en in 1990 telde men reeds meer dan 500 dieren. Bij de laatste telling in 1992 omvatte de populatie reeds ongeveer 750 Konings-

amazones! Alhoewel dit alles er rooskleurig uitziet, moeten we niet vergeten dat het Caraïbische gebied bekend staat om zijn orkanen en deze kunnen op één slag veel werk weer teniet maken! Daarom zijn verschillende organisaties ook bezig een gevangenschapsbestand op te bouwen. De soort heeft echter bewezen niet zo gemakkelijk te kweken te zijn. De wereld-eerst-kweek lukte in 1972 in de dierentuin van Houston, maar helaas heeft men daar nauwelijks verdere successen kunnen boeken. Regelmatige successen kan wel de Life Fellowship Bird Sanctuary melden. Dit is een in Seftner (Florida) gelegen kweek-station, dat gespecialiseerd is in de kweek van bedreigde Caraïbische diersoorten. Wanneer we alle exemplaren samenrekenen, zijn er nog geen 40 dieren buiten het Caraïbische gebied in gevangenschap te vinden. Op Barbados en op St. Vincent zelf zijn echter ook enkele kweekprojecten opgezet en vooral het project op St. Vincent loopt zeer goed. Hier werd in 1988 het eerste jong geboren en daarna kon men nog verder 10 jongen op stok krijgen. In totaal omvat dit project momenteel 28 exemplaren. Het is te hopen dat alles in de toekomst verder zo goed blijft lopen en dat de soort op deze wijze zowel in het wild als ook in gevangenschap goede kansen heeft om te overleven.

Door: Maarten de Ruiter.

Konings-amazone

411

DE MEYER PAPEGAAI

DE MEYER PAPEGAAI

De Meyer papegaai is een vertegenwoordiger van het geslacht **Poicephalus**, waarvan het Bonte Boertje wel de bekendste is. Van dit geslacht is hij na het Bonte Boertje de meest gehouden vertegenwoordiger. Enkele andere familieleden zijn de Kaapse papegaai, de Jardine papegaai en de Roodbuik papegaai, deze zijn allen wat minder voorhanden. Het zijn bijzonder leuke vogels om ervaring mee op te doen, ze zijn relatief goedkoop en maken weinig lawaai. Kortom voor de beginner een interessante vogel.

Tekst: J.W.van Dijk
Foto's: W.de Grahl, A.Ostergaard en C.Scholtz/Hubers.

Beschrijving.

Van de Meyer papegaai (**Poicephalus meyeri**) worden door Forshaw 6 ondersoorten beschreven. De vogels zijn 21 cm groot. Het verschil tussen deze ondersoorten ligt hem vooral in de verschillen van grootte en intensiteit van de gele veerpartijen op de kop en de schouders van de vogels. Ruim gezien heeft de vogel een olijfbroene rug en vleugels, een blauwe tot blauwgroene stuit en een groene tot blauwgroene buik en borst. Op het eerste gezicht is er niet of nauwelijks verschil tussen man en pop te zien, een enige zekere manier van seksen is tot nu toe nog endoscopie's. Jonge vogels missen de gele veerpartij op de kop en hebben enkele groene veertjes in de nek, de gele schouder is dan echter al duidelijk aanwezig. De iris is rood waardoor hij niet verward kan worden met de Bruinkoppapegaai.

Verspreidingsgebied.

Hij komt voor in Centraal-Afrika, Tsaad, Soedan, delen van Ethiopië, Uganda, Zaire, Kenia, Tanzania, Sambia, Simbabwe, Angola en Namibië, een enorm verspreidingsgebied dus. Het is een bewoner van de tropengordel, dit houdt in dat de vogels in een gebied leven waar de temperatuur het gehele jaar niet onder de 20°C komt. De neerslag die er valt, valt gedurende het regenseizoen. Gedurende 4 maanden is er dan bijna onafgebroken regenval. De overige tijd van het jaar is het in deze gebieden erg droog.

Huisvesting.

Mijn vogels zijn gehuisvest in ruime kooien van 80x80x110cm die in een van de andere nummers al beschreven werden (zie Onze Vogels juni 1993 rubriek Volière van de maand). Als bodembedekking breng ik een on-

geveer 4 cm dikke laag beukensnipers aan. Dit staat bijzonder decoratief en het stuift niet zo erg als zaagsel of zand. De vogels hebben de beschikking over een broedblok met inloopgang. Dit is erg gemakkelijk bij de nestkontrolle. Het broedgedeelte hangt buiten de kooi en heeft 22x22

cm grondoppervlak en is 50 cm hoog. In dit gedeelte is ook het controleluikje aangebracht. Je hoeft dus geen onmogelijke toeren uit te halen om in de kooi nestkontrolle uit te voeren. In de kooi hangt de inloopgang van 15 cm hoog, 22 cm breed en 20 cm lang. Het invleggat meet 8 cm in doorsne-

Sedert een drietal jaren is Jos Hubers uit Haalderen in het bezit van een uit import afkomstige blauwe mutant van de Meyer papegaai. Deze is overigens nog niet tot voortplanting gekomen. Er schijnt ook al eens een geel exemplaar te zijn gevangen en geïmporteerd. De blauwe is op het gehele bovendeel grijs.

G A A I

de. Hierin houdt het mannetje zijn popje in de gaten. Hij houdt haar tijdens het broeden graag gezelschap en brengt op deze manier geen schade aan het legsel aan. Het blok is gemaakt van 15 mm multiplex.

Voeding.

De Meyers krijgen bij mij een gevarieerd dieet bestaande uit twee hoofdbestanddelen: een zaad component en een zachtvoer component (dat ik overigens alle Poicephalus-soorten die ik heb voorschotel). Het zaadmengsel bestaat uit:

- 5 delen grote parkieten zaden
- 1 deel onkruid zaden
- 1 deel tortelduif zaden
- 1 deel witte zonnepitten.

Zonnepitten meng ik altijd zelf omdat ik vind dat een kant en klaar mengsel vaak te veel van deze pitten bevat.

Het zachtvoer mengsel bevat: 6 delen C&D eivoer
5 delen C&D lori-mix
(Dit eerst rui maken met lauw water)
4 delen brinta
2 delen havermout

Aan dit geheel voeg ik nog of gekiemde zaden, grof geraspte appel of wortel aan toe. Per vogel meng ik dan 3

eetlepel zaad en 1 1/2 eetlepel zachtvoer in het voerbakje. Als extra krijgen ze dan nog af en toe stukjes appel, sinaasappel, druiven, groenvoer of een handje cruesli. Deze voorbereidingen vragen iedere dag nogal wat tijd maar de vogels zijn het meer dan waard.

Een eerste ervaring met de Meyer papegaai.

In 1988 zag ik in een dierenwinkel een paar Meyer papegaaitjes, mooie forse vogels. Volgens de verkoper was het een paartje. Ik was er gelijk weg van en heb ze een dag later ge-

kocht. Daar ik toen nog niet zoveel geld had moest ik ze van mijn zakgeld betalen (ik was 14), en dan is f 200,- toch wel veel geld. Thuis aangekomen moesten ze in een kooi die eigenlijk een beetje te krap was. Er werd een nieuwe kooi voor ze gemaakt die op mijn kamer kwam te staan. Tussen de vogels was aardig wat verschil te zien, de een had een geel masker terwijl de ander slechts enkele gele veertjes op de kop had. In de kooi had ik een nestkast gehangen van 20x20x40cm, je weet maar nooit. Er was duidelijk een dominante vogel die in het blok

sliep, de ander was een hele rustige vogel die echt een onderzoeker was. Er ging drie jaar overheen voor ik de eerste paring zag. En ja hoor op een dag lag daar één ei, twee dagen later zat een vogel wat in elkaar gedoken op de grond. Ik heb haar apart gezet en enkele uren later zat ze weer vrolijk op een stokje, op de grond lag een ei. Dat moest dus wel een popje zijn, dacht ik en de ander het mannetje. Het ene ei na het andere werd gelegd in totaal zes stuks, dit tot mijn stomme verbazing daar er normaal tussen de 2 tot hoogstens 4 eieren per nest gelegd worden. Nu begon er bij mij een donkerbruin vermoeden te ontstaan dat er wellicht sprake kon zijn van twee popjes. Dus ik op een dag met de "onbekende" vogel naar dokter Kaal in Amersfoort. Na nog geen vijf minuten in de behandelkamer te hebben gestaan was het lot beslist, een mooie broedrijpe pop. Wat nu? Ik heb diezelfde week nog een advertentie ingestuurd en ben op zoek gegaan naar twee broedrijpe mannen. Deze vond ik uiteindelijk en er werden twee paartjes samengesteld. Nog geen drie maanden later lagen er bij een paar, twee jonge Meyer papegaaitjes in het blok.

De kweek.

Het kweken met Meyer papegaaitjes is net als bij alle andere papegaaien een kwestie van tijd en geluk, zoals u uit het voorgaande hebt kunnen opmaken. Op dit moment ben ik nog steeds in het bezit van twee paar van deze vogels. Het ene paar brengt het

ene na het andere nest groot, terwijl het andere paar tot nu toe nog geen enkele interesse voor het broedblok toont. Vreemd is echter dat toen beide poppen nog bij elkaar in een kooi zaten, ze al eens eieren gelegd hebben. Met het ene paar ging het (zoals u hebt kunnen lezen) vanaf het begin al goed, van hen zal ik u mijn ervaringen verder vertellen.

Afgelopen zomer zijn de vogels verhuisd naar hun nieuwe onderkomen. Nog geen twee maanden later zag ik de man van het betreffende koppel de pop voeren. Meestal als de vogels een nieuw onderkomen krijgen kun je het eerstkomende jaar de komst van jongen wel vergeten, bij dit paar dus niet. Toen ik ze voor het eerst bij elkaar zette in het oude verblijf, hadden ze na 3 maanden ook al jongen het blijkt dus een goed paar te zijn. Ook in dit hok verliep alles voorspoedig, ze paarden enkele malen per dag en ja hoor nog geen twee weken later op 28 oktober lag daar het eerste ei. Met een tussentijd van telkens 2 à 3 dagen werd een ei gelegd, 3 in totaal. Na 26 dagen broeden kwam er een ei uit, de andere ongeboren vogels trof ik dood aan in het ei. Waarschijnlijk

was het toch nog iets te vochtig, door de bouw. Het ene jong groeide goed en na 15 dagen heb ik het geringd met een 7 mm ring. Op 28 januari vloog het jong uit, een mooi begin in het nieuwe hok dacht ik. Nog geen 14 dagen later lag er tot mijn stomme verbazing alweer een ei in het blok, ook dit legsel werd 3 eieren groot. De pop broedde ook hier 26 dagen op en het jong van het vorige legsel sliep tijdens dit broedproces gezellig bij pa en ma in het blok. Alle eieren kwamen uit en de jongen werden door beide ouders gevoerd. De jongen groeiden goed en de twee eerst geborenen uit het nest heb ik op een leeftijd van 15 dagen geringd, het derde jong bleef wat achter in de groei en hij kreeg op zijn 20ste dag pas zijn ring. Het is toch wel wat opmerkelijk dat er zo'n verschil in zit. Tegen deze tijd heb ik het oude jong uitgevangen en apart ondergebracht, daar deze wat speels was en zijn ouders van hun werk hield. De andere jongen vlogen na 62 dagen uit. De tijd die ze nog door de ouders worden gevoerd is betrekkelijk kort voor papegaaien, ongeveer 3 à 4 weken.

Kort samengevat.

Om het een en ander nog wat samen te vatten; er worden bij mij door de vogels gemiddeld 3 eieren gelegd. De broedtijd is 26 dagen. De vogels worden rond de 15e dag geringd (dit moet men goed in de gaten houden en als de kans zich voordoet al rond de 13e dag proberen, als je te laat bent krijg je de ring niet meer om). Ze blijven ongeveer 62 dagen in het blok en worden door beide ouders gevoerd. Na het uitvliegen worden ze nog 3 à 4 weken gevoerd.

Literatuur:

- Parrots of the world: J.M. Forshaw
- Langflügel papageien; Hoppe/Welcke

OVER JAPANSE MEEUWEN

Tekst: Jan de Nijs
Foto: P.v.d.Hooven.

Roodbruin:

De roodbruine is een kleurslag waar al het eumelanine vervangen moet zijn door phaemelanine. Toch zien we vaak dat vooral stuit en staart donkerder van kleur zijn, dit wordt dan mokkastaart genoemd. Dit verschijnsel kan ook veroorzaakt zijn door het derde pigment. Een roodbruine moet zo diep en helder mogelijk van kleur zijn. De afgebeelde is goed van kleurdiepte maar niet optimaal egaal, stoort iets op de stuit en door de snavelkleur, welke een "blauwgrijze" tint vertoont. Dit behoort donkerbeige te zijn, ongeveer gelijk aan de kopkleur. De buktekening en de rugbestreping moeten scherper van tekening zijn evenals de borstlijn en de broektekening die scherper/strakker kunnen. De roodbruine vereist recessief ten opzichte van haar wildfactor en de

mokkafactor waarmee ze een m.a.-reeks vormt. De best/mooist gekleurde komen uit een intensief x halfintensief, toch moet men ervoor zorgen dat men de schimmelvogels niet uitsluit

voor de kweek. Schimmelvogels lijken door de vollere en langere bevedering voller van model.

Bessen en vruchten voor onze vogels

Niet alleen de liefhebber van vruchteneters moet zijn vogels regelmatig vruchten voorzetten, maar ook die van dierlijk voedsel levende vogels, denken we bijvoorbeeld aan de lijsters die bessen e.a. weten te waarderen, evenals vele zaadeters. De groente- en fruithandel kan ons vrijwel het hele jaar voorzien van een grote sortering: sinaasappel, aalbessen, druiven, frambozen, aardbeien, braambessen, vijgen, dadels, ananas, appels en peren. Ook de vrije natuur levert ons een groot gedeelte van het jaar een overvloed aan voedsel, waar onze vogels verzot op zijn. De wilde braambessen (zwarte en donkerblauwe) zijn in overvloed te vinden. Bovendien laten ze zich gemakkelijk in tuin of vollère aanplanten, evenals natuurlijk de gekweekte soort. Ze geven alle een massa vruchten en er kan dus een voorraad dicht bij huis worden aangelegd. Bovendien zijn de meeste vruchten zeer goed in te maken. De hardere, maar ook de vlierbes bijvoorbeeld zijn in lagen tussen kurkdroog zand gelegd, ook tot in de winter te houden. De rode en zwarte bessen, die echter niet overal in ons land te vinden zullen zijn, worden hoog gewaardeerd als grondstof voor jam. Onze vogels zullen ze waarderen vóór ze jam geworden zijn. Vogelkers en lijsterbes hebben een naam die voor zichzelf spreekt. Het is opvallend dat de vruchten van deze boompjes vaak in enkele dagen verdwenen zijn. Merels, lijsters en spreuwen hebben er zich te goed aan gedaan. Ook de vlierbes is een makkelijke, gezonde vrucht, die zeer talrijk voorkomt. De dwergmispel, die als siersruik onder de naam Cotoneaster al-

gemeen gekend is, levert eveneens een overvloed aan rode bessen. De wilde vogels bezoeken ze net zo lang tot ieder besje verdwenen is. De harde vruchten van de witte melidoorn zijn in overvloed aanwezig en bovendien droog bewaard, vrij lang te houden. Het grootste van de inhoud is een harde pit en daarom zit er weinig vruchtvlees aan. De gewone mispel is een boom die men maar weinig meer ziet. De vruchten hebben de grootte van 'n kastanje en zijn lichtbruin van kleur. Ze zijn vrij hard. Als men ze lange tijd laat liggen, worden ze zacht en lekker; alleen het vel is dan nog taai. Dit houdt de smeuijge inhoud bij elkaar. Omdat ze vrij lang liggen, vormt het zeker een echt wintervoedsel, dat gebruikt kan worden als vele andere

vruchten niet meer beschikbaar zijn. Hulst, kraalheide, bergvlier, gelderse roos, kardinaalsmuts, duindoorn, aspergevruchten, jeneverbes en meelbes zijn allemaal geschikte voeders. De bessen van klimop en liguster worden vaak beschouwd als schadelijk voor de vogels. De wilde vogels eten er echter van zonder dat ze er bezwaren van ondervinden. De bessen zijn niet giftig, alleen voor ons onsmakelijk. De taxus, met zijn rode bessen, heeft een gedeelte dat giftig is. In de rode, weke kapseltjes van de bes zit een groen puntje, het zaadje en dit is giftig. De lampionplant is een bekende tuinplant. Hier kan het aangename met het nuttige gecombineerd worden, want nadat de fraaie lampions een tijd de tuin gesierd hebben, kunnen de rode bessen aan de vogels gegeven worden. De sleedoorn, onze wilde pruimeboom, heeft donkerpaarse bessen, die hard en wrang zijn. Eenmaal een nachtvorst meegemaakt zijn ze erg smakelijk. Door hun hardheid gemakkelijk te bewaren. Uitgesproken giftig zijn: zwarte gifbes, witte heggerank, zwarte kamperfoelie, zwarte nachtschade, heggerank, rode kamperfoelie, bitterzoet en lelietjes van dalen. Rozebottels paren smakelijkheid aan groot vitaminegehalte en lange houdbaarheid.

Fazantduiven

De kroon

Door: Hans van der Sluijs.

Vaak geeft een naam al veel informatie over een vogelsoort. Hij kan te maken hebben met een kleur (Roodborstje), een manier van broeden (Thermostaatvogel) of met het voedsel wat een vogel op z'n menu heeft staan (Bijeneter). De vogel waar ik het in dit artikel over wil hebben, de Fazantduif, heeft z'n naam te danken aan het uiterlijk. Hun gelijkheid met de fazant komt voort uit het feit dat ze net als vele fazantachtigen lange pootjes, een lange hals en een kleine kop hebben! Qua gedrag is het verder een echte duif. De drie soorten fazantduiven vormen een kleine groep grondduiven en ze komen voor op Nieuw-Guinea en omliggende eilanden. Het verschil tussen deze soorten zit 'm vooral in de kleur van de nekplek; vandaar de namen; Groenke fazantduif (*Otidiphaps nobilis*) Witke fazantduif (*Otidiphaps n.aruensis*) Grijske fazantduif (*Otidiphaps n.cervicalis*). Ik wil nog wel even vermelden dat er ook enkele ondersoorten worden beschreven, maar ik acht dat niet in het belang van mijn artikel. De hoofdkleuren van hierboven genoemde soorten zijn: bruin voor de vleugels, kop en staart paars/blauw en de pootjes hebben een helrode kleur. Er valt uiterlijk geen verschil waar te nemen tussen doffer en duivin. Het gedrag van de fazantduiven laat zich het beste omschrijven als schuw en stressgevoelig. Ze leven paarsgewijs en teruggetrokken op de bodem van de wouden. Wanneer er gevaar dreigt vliegen ze omhoog de bomen in, om daarna weer te landen en, te voet, verder te vluchten! De ervaring die wij in Vogelpark Avifauna hebben opgedaan, komt goed overeen met hoe de vogels zich in hun natuurlijke omgeving gedragen. De Groenke fazantduiven die wij in onze collectie hebben verliezen na een poosje wel hun schuwheid. Ze lopen vaak tussen de bezoekers door op de wandelpaden van de vrijvlucht afdelingen in onze tropische Martinushal waar ze zijn ondergebracht. (1 koppel per afdeling). Het plaatsen in ruime volières lijkt ook noodzakelijk om tot goede broedresultaten te komen. De duiven moeten namelijk genoeg mogelijkheden hebben om elkaar te kunnen ontlopen. Vooral de doffer kan zeer fel achter de duivin aanjagen. Dit jagen gebeurt bij ons vooral wanneer de spoeiinstallatie aangaat. De doffer raakt erg opgewon-

den van de zachte nevel die hierdoor verspreid wordt en reageert deze opwinding dus af op de duivin. Ondanks het feit dat we nu al jaren deze prachtige vogels in ons vogelpark houden, hebben we nog geen jong groot kunnen krijgen. Het maximum aantal dagen dat een jong geleefd heeft is 12 dagen. Dit jaar zijn er 2 jongen geboren, helaas stierven ze ongeveer 2 dagen nadat ze uit het ei waren gekomen. Het probleem ligt ook nu weer bij de doffer, deze reageert zeer fel als de duivin het nest verlaat om te gaan eten/drinken. Hij jaagt haar dan de bomen in en ze durft dan pas na een poosje weer naar beneden te komen om haar nest op te zoeken. We hebben nu voer- en waterbak dicht bij het nest geplaatst opdat de duivin zich niet door de voliëre hoeft te begeven om haar voedsel en of drinken te bemachtigen, met alle gevolgen van dien. Het nest van de fazantduif bestaat overigens uit wat rommelig bij elkaar gelegde takjes en plantewortels. Ze maken hun nesten vaak op de meest onmogelijke plekken in de voliëre. Een stel in ons vogelpark maakt hun nest b.v. voor de deur van de werkgang. Het is een gegeven dat de fazantduiven graag in de uithoeken van hun verblijf nastelen. Er wordt ook wel gebruik gemaakt van een door ons gemaakte nestgelegenheid. Dit is een rieten mandje, geplaatst op een boomstam, totale hoogte $\pm 1,70$ mtr. Het uitbroeden van het ene ei duurt 28 dagen. Verschillende mandjes beweren dat er verschil in tijd is voor het uitkomen van een ei dat een mannelijk kuiken bevat, en voor een ei met een vrouwelijk kuiken. Respectievelijk 26 dagen en 23 dagen. Helaas hebben wij hier nog geen ervaring mee. Het voedsel voor de oude vogels bestaat uit een mengsel van grof duivenvoer. Grit en schoon water moeten altijd aanwezig zijn. In Avifauna snoepen ze graag van het fruitmengsel wat wij aan de fruitduiven voeren. (Gesneden appel, tomaat, wortel fruitcoctail en geweekte rozijnen gemengd met universeel en eivoer). Wanneer er een jong is, wordt dit menu aangevuld met wat levend voer. Zo hebben wij vernomen dat het voeren van regenwormen mee helpt aan een goed resultaat. Fazantduiven worden nog niet in grote aantallen gekweekt, gelukkig slagen we steeds meer particulieren en dierentuinen erin om ze groot te brengen.

Eén van de prachtigste vogels van de wereld en de grootste onder de duivenfamilie is de Blauwe Kroonduif of *Goura cristata* die haar domicilie heeft in Noordwest-Nieuw-Guinea en enkele bijbehorende eilandjes in de buurt. Er bestaan twee ondersoorten van de gewone Blauwe Kroonduif die ook Westelijke Kroonduif wordt genoemd. De nominaatvorm *cristata* komt voor in het Noordwesten van Nieuw-Guinea, terwijl de minor-vorm voorkomt op de westelijke Papua-eilanden. We vinden ze tegenwoordig nog terug op de eilandjes rond Noordwest-Irian Jaya, Misool, Waigeo, Salawati en Batanta (Indonesië). De Blauwe Kroonduif lijkt nog algemeen voor te komen in de vochtige laaglandwouden en in de buurt van steden. Vroeger werden ze vooral bejaagd voor de veren en het vlees en bijna overal zijn ze dan ook sterk gedecimeerd. We vinden ze soms ook terug rond moerasgebieden en meestal wordt 's nachts gefourageerd. In dierentuinen en vogelverzamelingen is het de meest voorkomende soort en ook eens gekweekt. Om een kort signalement te geven: Het zijn grote, zware vogels met blauwe en asgrijze bovendelen, grijsblauwe kroon en staartband (terminale staartband) witte, vleugelband, de zogenaamde spiegel, en een zwart gezichtsmasker rond de ogen, grijze snavel en een zeer donkerbruine borst en onderdelen. Op de rug valt ook de donkere, bruine streep op. Gemiddeld zijn Blauwe Kroonduiven zo'n 76 cm lang.

Nog groter en zwaarder is de Waierduif of Victoria Kroonduif, *Goura victoria* die in twee vormen voorkomt: de gewone nominaat vinden we op de Japan-en Blak eilandjes, terwijl de beccaril-vorm voorkomt in het noorden van Nieuw-Guinea. We vinden ze ook op Geelvink-baai, Irian-Jaya in Indonesië en verder in de Milne-baai, Oostelijk Papua-N.G. en rond de Supiori-heuvels in de buurt van Blak. Enkele komen ook voor rond de eilandjes Joby en de Mysori-eilanden. Vooral menselijke verstoring en massale jacht gedurende voorbije decennia vormen belangrijke bedreigingen voor de soort. Met haar 80 cm is dit de grootste duivensoort ter wereld, die qua kleur veel gelijkheid vertoont met de gewone Blauwe Kroonduif. De bovendelen zijn wel opvallend blauwliila, evenals de staartband, blekere kop,

duif... reus onder de duiven.

rode ogen, en de grijsblauwe 'waaier' is aan de veertoppen voorzien van zwartwitte punten, een verschil dus met de egaal grijsblauw gekleurde kroon van de gewone Kroonduif. Het verschil tussen beide geslachten is vrij moeilijk; we kunnen wel wat verschil aan de snavel bemerken, bij de mannetjes is de bovensnavel iets krommer (als dit tenminste zichtbaar is). Net als bij de Kroonduif is het gezichtsmasker rond de ogen zwart, de keel en borstdelen zijn purperbruin, de kin zwart en op het vleugeldekk bevinden zich grote, bruine vlekken. De snavel is zwart.

De iets kleinere Scheepmakers kroonduif of Roodborst kroonduif *Goura scheepmakeri*, heeft bijna dezelfde kleur als de Waaierduif, maar opvallend donkere bruinrode onderdelen. Deze soort komt voor in drie ondersoorten, voornamelijk in Zuid-

oost-Nieuw-Guinea. De nominaatvorm vinden we in het Zuidoostelijke verspreidingsgebied terwijl de sclaterii-vorm in het Zuiden van Nieuw-Guinea te vinden is, evenals de wadai-vorm. Volgens Collar (1988) vinden we ze ook in de laaglandwouden van het zuiden van Irian Jaya, evenals rond de Etna-en Milne-Baai, alsook in het Oosten van Papua-Nieuw-Guinea. Door zijn weinig schuwe gedrag en meer koloniale voorkomen was de Zuidelijke Kroonduif steeds een gemakkelijke prooi voor jagers en in het zuidoosten van diens verspreidingsgebied is de soort bijna uitgeroeid. In enkele gebieden waar menselijke verstoring nog zo goed als onbestaande is, is de Zuidelijke Kroonduif nog algemeen in enkele bossen langs de Bian-rivierengebied in het zuidoosten van Irian Jaya in Indonesië. Toch wordt de soort nog geregeld gescho-

ten en worden jonge vogels als huisdier meegenomen.

De onderfamilie der Kroonduiven zijn vogels die niet zomaar vrij gehouden mogen worden, want ze zijn gerangschikt onder de CITES-of Washington conventie. Ook in Nederland zijn het BUD-vogels van lijst 2. In de natuur bestaat er nu gelukkig een jachtverbod, althans in de landen van herkomst. Toch worden in de meeste dierentuinen en vogelverzamelingen geregeld Kroonduiven gehouden en met succes gekweekt. Ze zijn best te houden in grote, ruime en goed geplante vliëres. Van de vogels in het wild is er zeer weinig bekend en de soorten werden nog niet echt in detail bestudeerd. Het hoofdvoedsel bestaat uit vruchten, bessen en grote zaden en voedselzoeken gebeurt meestal in kleine groepjes van maximaal zo'n 10 exemplaren. Meestal fourageren ze op of bij de grond. Als er gevaar dreigt vluchten en vliegen de kroonduiven onmiddellijk de bomen in. De Kroonduif broedt in bomen, meestal worden er niet meer dan 2 eieren per nest gelegd, een gemiddeld duivenlegsel dus. Het is mogelijk om de 3 soorten onderling te kruisen, wat ons laat vermoeden dat de drie soorten zeer nauw verwant zijn aan elkaar. Binnen de orde der duiven (Columbiformes) en de duivenfamilie (Columbidae) zijn de Kroonduiven zeer nauw verwant aan de Manendui (Calaenas) en de Tandduiven (Didunculus). In totaal zijn ruim 310 soorten duiven bekend. Volgens de klassieke systematiek (zie bv. Howard and Moore 1991) wordt de orde der Columbiformes ook gevormd door de familie der Zandhoenders of Pteroclididae. Monroe en andere (1992) vermelden enkel de familie der duiven en uitgestorven familie Raphidae, waartoe de Dodo behoorde, tot de orde der duiven of Culumbiformes. Over één zaak zijn we het denk ik wel allemaal eens: de Kroonduif is gewoon een prachtige, waardevolle vogel. Een vogel die er gerust mag wezen en het is onze plicht er voor te zorgen dat de Kroonduif voor de toekomstige generaties mag blijven voortbestaan, niet alleen in vogelcollecties, maar vooral ook in de vrije natuur...

Tekst: Eddy de Roeck
Foto: Horst Müller.

Nieuwe verlichtings ontwikkelingen

Door: L.G.M. Roozendaal.

Onlangs bezocht ik voor mijn werk een symposium over verlichting. Deze middag was mede georganiseerd door het P.E.N. en Philips. Als hoofdthema kwam aan de orde het een aantal jaren geleden op de markt gebrachte H.F.-verlichtingssysteem. Aangezien er door ons als vogelkwekers vrij veel gebruik wordt gemaakt van met name "T.L." verlichting, wil ik een aantal zaken die voor ons van belang kunnen zijn graag doorgeven. Op de eerste plaats wat is H.F.-verlichting? H.F. staat voor Hoog Frequentie verlichting. En ziet er uit als normale "T.L." armaturen met de bijbehorende lampen. Het systeem vraagt minder energie en levert meer kwaliteit. Dit nieuwe systeem zou in de plaats kunnen komen van de traditionele "T.L." buizen met hun armaturen.

Het grote verschil zit in de voorschakel-apparatuur (VSA). Hier zit een stuk elektronica ingebouwd. Deze voorschakel-apparaten zijn ook een stuk langer ongeveer 40 cm en nemen minder vermogen op dan de nu nog gangbare. De H.F.-lampen zijn met een ander gas gevuld en gebruiken minder stroom. Een "T.L.D." van b.v. 38 watt is in de H.F.-uitvoering 32 watt.

De voornaamste kenmerken die voor ons van belang kunnen zijn:

- * Laag energie gebruik 20 tot 25% besparing.
- * Geen starters meer nodig.
- * Rustig voor de ogen en geen stroboscopie.
- * Zowel speciale HF-lampen alsook gewone lampen toepasbaar.
- * Minder lichtterugval.
- * De verlichting wordt regelbaar: er kan met dimmer gewerkt worden. (Dim VSA's).
- * De lampen gaan langer mee.

Deze verlichting wordt de laatste tijd steeds meer toegepast in kippenstallen, met zeer gunstige resultaten. Ook houders van tropische vogels, welke in Nederland niet te kweken waren, komen nu met opmerkelijke resultaten.

Een gewone "TL" of "TLD" werkt met een frequentie van 50 Hz, oftewel het licht gaat 50 maal per seconde aan en

uit. Als een lamp wat ouder wordt en koud is kunnen wij dit effect waarnemen.

Dit is het stroboscopisch effect. De meeste vogels nemen dit effect beter waar dan de mensen, en worden hierdoor negatief beïnvloed. Bij Hoog-Frequent-voorschakelapparatuur wordt de frequentie opgevoerd tot een hoogte van 28.000 Hz. Bij deze snelheid is het aan en uit schakelen voor mens en dier niet meer zichtbaar. Deze VSA's kunnen ook ingebouwd worden in bestaande armaturen. Men kan dan eventueel ook nog "TL" of "TLD" lampen blijven gebruiken. Er zijn er ook die gedimd kunnen worden. Bijvoorbeeld met een pas ontwikkelde dimmer, die in ongeveer een half uur het licht van 10% naar 100% laat aangaan. Uiteraard kan dit 's avonds omgekeerd. Ik meen dat ik zo de belangrijkste punten van H.F. wat heb uitgediept. Waarschijnlijk is dit ook voor ons als vogelkwekers een stap voorwaarts om tot nog betere resultaten te komen. Vervolgens wil ik U iets mededelen over kleurweergave, kleurtemperatuur en lumen.

Kleurweergave van verlichting:

Kleurweergave wil zeggen: hoe natuurgetrouw komen de kleuren van onze vissen, vogels en onze planten op ons menselijk oog over. Bij de Philips "TLD" lampen wordt dit met een cijfer aangegeven. De kleurweergave is het eerste cijfer van de twee die op het eind van de lamp staan. Dit getal kan je zien als een rapportcijfer hoe hoger hoe beter dus. De grootste lichtbron die wij kennen de zon krijgt in dit geval een 10! Een lamp, die we vroeger veel gebruikten was de "33" die had dus een zeer slechte kleurweergave. Hier wordt ook nog steeds bij gekeurd?? De lampen in de "80" of "90" serie hebben een veel betere kleurweergave.

Wat is kleurtemperatuur?

Dit is een objectieve maat voor de vanouds bekende omschrijvingen als "warm" of "koel". En wordt uitgedrukt in Kelvin (K).

Extra warmwit	- omstreeks 2700 K
Warmwit	- omstreeks 3000 K
Friswit	- omstreeks 4000 K
Koelwit	- hoger dan 5000 K

Hoe hoger de temperatuur hoe blauwer de kleur wordt en des te helderder de uitstraling. Een lage kleurtemperatuur geeft een roedere lamp. De kleurtemperatuur is het tweede cijfer op de Philips-lampen. Men leest dit cijfer en vermenigvuldigt dit met 1000 en men vindt ongeveer de kleurtemperatuur. Een lamp met b.v. het nummer 84, we zien dan de 8 voor de kleurweergave en de 4 voor de kleurtemperatuur. Dit is rond de 4000 K. Zo kunnen wij aan de lamp al veel af lezen en de oplettende lezer zal waarschijnlijk al hebben gekonstateerd dat de door ons veel gebruikte lampen "95" en "96" wat betreft kleurweergave en kleurtemperatuur erg goed scoren. Er zijn echter nog meer factoren, die meespelen, zoals de hoeveelheid licht die uitgestraald wordt (lumen).

Wat zijn lumen?

Lumen is een maat voor de totale hoeveelheid licht, die een lichtbron per seconde uitstraalt. Bij een vergelijking van lampen uit de "80" en "90" serie zien we dat de lampen in de "80" serie ongeveer 30% meer licht geven dan lampen uit de "90" serie. Een lamp met b.v. nummer 84 zal 30% meer licht geven dan nummer 94. Ook de uitstraling van ultra violetlicht is bij de lampen uit de "80" serie hoger dan bij de "90" serie. Tot voor kort gingen de lampen in de "80" serie niet hoger dan tot nummer 84. Deze leek door met name zijn lagere kleurtemperatuur van 4000 K minder licht te geven dan de veel gebruikte lamp 96. Momenteel zijn er echter ook lampen met nummer 86 te verkrijgen. Deze geeft dus meer licht (lumen) en UV dan de 96 en zijn goedkoper. Terwijl de kleurtemperatuur en kleurweergave vergelijkbaar is met de nummer 96. Er komt zeer binnenkort een nog hoger nummer uit in de "80" serie namelijk de 89. Deze lamp heeft een kleurtemperatuur van boven de 10.000 K. De verdere bijzonderheden hiervan ontbreken nog.

Mogelijk gaat over het onderwerp verlichting er bij U nu ook een lichtje branden.

Kleurkanaries

Standaardeisen in de praktijk

Zilverbruin (recessief)

Ook de zilverbruine kanarie moet een zoveel mogelijk vloeiend en volbruine kleur laten zien zoals omschreven bij de bruine kanarie. Beide pigmenten, eumelanine (streepjes, vleugel- en staartpennen) phaeomelanine (tussenliggend bruin pigment), moeten in volle sterkte aanwezig zijn. De bijkleur kan zijn dominant wit en ook recessief wit. Het recessief wit als bijkleur is nu ook een gevraagde kleur op het vraagprogramma maar nog niet omschreven, dus bij deze. Het bruine pigment moet zo ver mogelijk doorlopen in de borst en flanken. Ook hier doet blauwstructuur afbreuk. Hierdoor geeft de vogel vooral rond de kop en borst een wat blauwe indruk en door de omzetting van phaeomelanine in eumelanine zal het rugdek wat streperig worden. De bijkleur moet zuiver wit zijn verweven met bruin pigment waardoor vooral de borst een zilverbeige indruk geeft. Volgens de huidige standaard kan een bruine zoveel bruin pigment in de borst bezitten waardoor de bijkleur geheel verloren gaat. De bijkleur moet echter goed zichtbaar zijn. Vleugel- en staartpennen moeten goed donker en egaal bruin van kleur zijn. De recessief-wit factor is een totale beletter van een van de vaststofkleuren. Doordat deze bijkleur invloed heeft op het pigment, zal men vaak vaststellen dat het bruinbezit voller en warmer van kleur moet zijn, bij zilverbruin, zilverbruin-pastel en zilverbruinopaal.

Kweekadvies.

Man zilverbruin recessief-wit maal bruine pop split voor recessief-wit, beide matig schimmel, en zeker met een goed bruinbezit, niet te streperig in het rugdek. Zoals is gesteld, ziet men dat vogels uit de bruinserie die recessief-wit als bijkleur bezitten, totaal geen aanslag meer bezitten, en dat mannen en poppen beide split kunnen zijn voor recessief-wit. Hiermee moet u rekening houden bij het samenstellen van kweekkoppels.

Veel voorkomende fouten.

Het bruin pigment in totaliteit niet maximaal genoeg. Rugdek te strepe-

rig. Bruin pigment begint net boven de snavel. Te lichte vleugel- en staartpennen. Te weinig bruin op de kop, flanken en in de borst en/of onderlichaam. Bijkleur niet zuiver van tint, bezit van blauwstructuur niet of nauwelijks waarneembare bijkleur in de borst. Te lange bevedering. Over het geheel te zwaar schimmel en/of te intensief. Bijkleur flanken en/of onderlichaam te licht. Op de tentoonstelling benaderen de poppen het dichtst de standaard.

Tekst: Piet Verdult

Foto: J.v.d.Maelen.

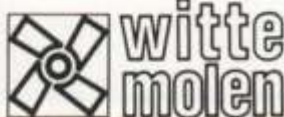

INTERNATIONALE VOGELBEURS METHOEVE TE WEERSELO

BEZOEK ZONDAG

3 OKTOBER

- 3000m² Beursruimte
- Grote internationale reclame
- Alle soorten vogels en aanverwante artikelen
- Geen kwartels en duiven Art. 3 veeziekte wet
- Diegene die gereserveerd hebben, inbrengen van 8.30 tot 10.00 uur
- IEDEREEN kan zijn of haar vogels inbrengen
- Voortijdig reserveren (verplicht)
- Inbreng vogels na 11.00 uur gratis
- Informatie en/of plaats reserveren: G. Oosterbroek, Tel. 05415 - 51656
- Volgende beurzen 1^e zondag van maart en oktober.

• Geopend voor publiek van 11.00 tot 16.00 uur.